

Islámské frakce, směry a proudy

Kurz: Islám (RLKA08) Ústav religionistiky MUFF Brno PS 2017

Attila Kovács

Primární zdroje

- LANDOLT, Hermann & SHEIKH, Samira & KASSAM, Kutub (eds.), *An Anthology of Ismaili Literature: A Shi'ite Vision of Islam*, London – New York, I.B. Tauris – The Institute of Ismaili Studies, 2008.
- SOBHANI, Ayatollah Ja'far, *Doctrines of Shi'ite Islam: A Compendium of Imami Beliefs and Practices*, New York – London, I.B. Tauris - The Institute of Ismaili Studies, 2001.
- AT-TABARI, Abu Ja'far Muhammad, *The History of al-Tabari*, 38 vols., Albany, SUNY Press, 1985-1997.
- TABATABA'Í, Sayyid Mohammad Hosayn, *Shi'ite Islam*, Albany, SUNY Press, 1979.
- SHAHRASTANI, Muhammad b. Abdulkarim, *Muslim Sects and Divisions: The Section on Muslim Sects in Kitab al-Milal wa 'l-Nihal*, London, Kegan Paul International, 1984.

Sekundární zdroje

- AÇIKYILDIZ, Birgül, *The Yezidis: The History of a Community, Culture and Religion*, London, I.B. Tauris, 2010.
- AFSARUDDIN, Asma, *The First Muslims: History and Memory*, Oxford, Oneworld, 2007.
- ASATRYAN, Musheg, *Controversies in Formative Shi'ī Islam: The Ghulat Muslims and their Beliefs*, London, I.B. Tauris, 2017.
- CRONE, Patricia & HINDS, Martin, *God's Caliph: Religious Authority in the First Centuries of Islam*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.
- ČECH, Libor, *Írán a kultura mučednictví: od zbožnosti k protestu*, Praha, Academia, 2016.
- DAFTARY, Farhad, *The Ismā'īlīs: Their History and Doctrines*, Cambridge, Cambridge University Press, 2007.

- FRIEDMAN, Yaron, *The Nusayrī-ʿAlawīs: An Introduction to the Religion, History and Identity of the Leading Minority in Syria*, Leiden – Boston, Brill, 2010.
- GEBELT, Jiří a kol., *Ve stínu islámu: Menšinová náboženství na Blízkém východě*, Praha, Vyšehrad, 2017.
- HOFFMAN, Valerie, *The Essentials of Ibadi Islam*, New York, Syracuse University Press, 2012.
- MOOSA, Matti, *Extremist Shiites: The Gulat Sects*, New York, Syracuse University Press, 1988.
- OBEID, Anis, *The Druze and their Faith*, New York, Syracuse University Press, 2006.
- OLSSON, Tord (ed.), *Alevi Identity: Cultural, Religious and Social Perspectives*, London, Routledge Curzon, 1998.
- VESELÝ, Rudolf, *Přehled politických a kulturních dějin islámských zemí od vzniku islámu do konce 18. století*, Praha, Karolinum, 1991.

Islámská obec po Muhammadovi

„umma se rozdělí na 72 frakcí“ (hadíth)

- M. nezanechal žádnou politickou závěť nebo přesné instrukce jak má dále fungovat *umma*.
- Majorita prosazovala volbu politicko-náboženského vůdce obce

„náměstka posla Božího“ (chalífat rasúl Alláh)
z toho zkráceně **kalif (chalífa)**.

- V této záležitosti se objevili vážné spory mezi medínskými *ansár* („pomocníci“) a mekkánskými *muhádžirún* („emigranti“). Kvůli vnitřním sporům *ansár* se se prosadil kandidát početně menší skupiny *muhádžirún*.

- Mocenská skupina reprezentující majoritu *mudžáhirún* na čele ʿUmarem al-Chattáb a ambiciózní M. „nejmilejší ženou“, „matkou věřících“ ʿÁišou bint Abí Bakr prosadila pak volbu Abú Bakra jako kalifa.

„Pravověrní“ kalifové

- **ABÚ BAKR b. Abí Quháfa as-Siddíq** (11-13 H. / 632-634 n.l.) první z tzv. „ortodoxních“, „pravověrných“, nebo „správně vedených“ kalifů (*chulafáʿ ar-rašídún*) jejichž vláda trvala 30 let. Po zvolení Abú Bakra následovala přísaha věrnosti a poslušnosti (*bajʿa*) všech muslimů.

- Za života M. byl až na malé výjimky islamizovaný celý Arabský poloostrov, ale jeho smrti většina území a kmenů vyhlásili nezávislost od Medíny. Muslimská historiografie to líčí jako období „odpadlictví“.

RIDDA (odpadlictví, z toho *murtadd*, odpadlík) je spíš ale politickým a společenským než náboženským hnutím, i když již za M. života se objevili v různých částích Arábie „falešní“ prorokové a jejich náboženské hnutí. Nejdůležitější z nich byli:

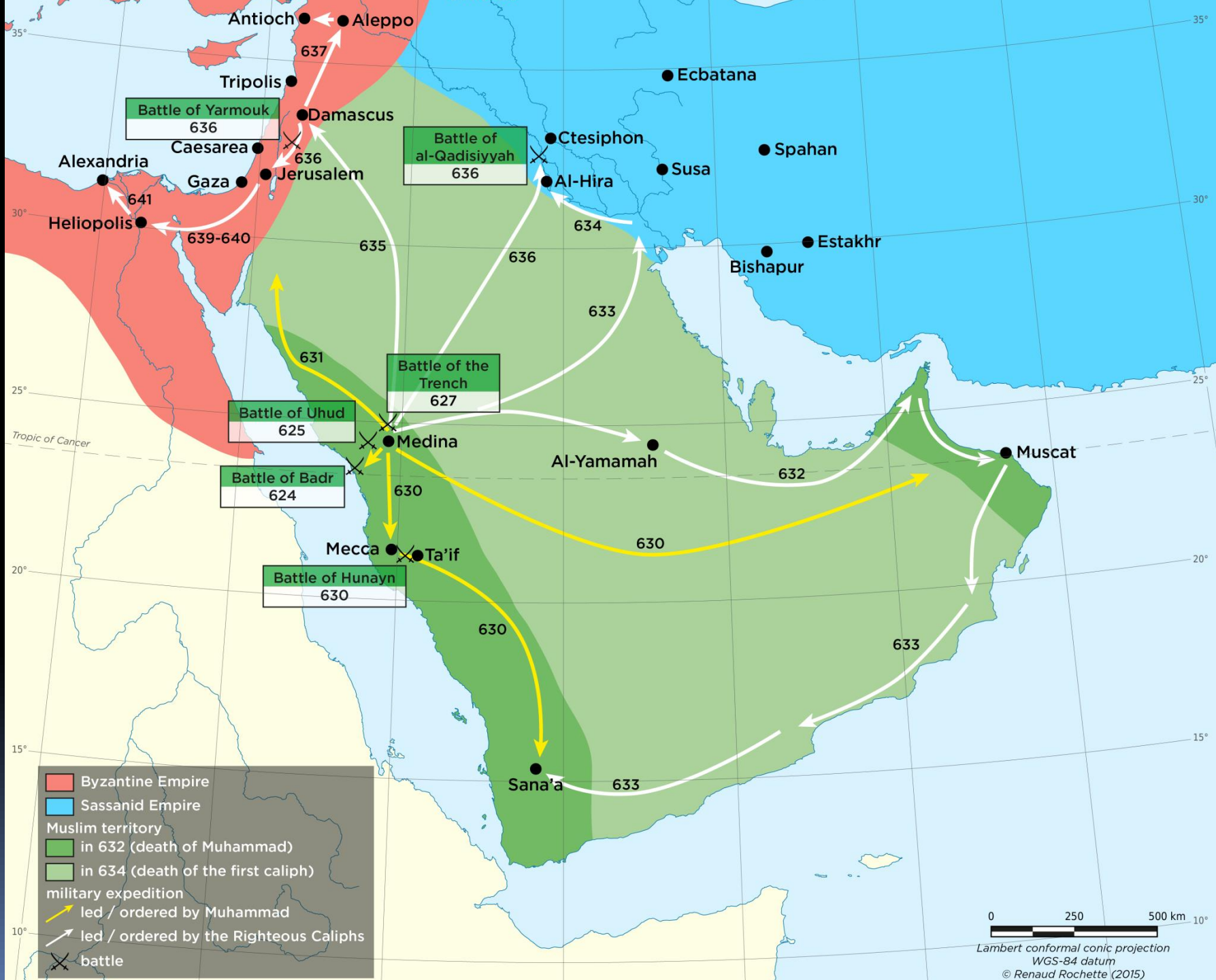
- U kmenů Asad a Ghatafán v Nadždu „prorok“ Tulajha,
- U kmene Tamím v s.-v. Arábii „prorokyně“ Sadžá,
- V Jemenu a v Hadramawtu „prorok“ al-Aswad
- U kmene Hanífa v Jamámě „proroka“ Musajlima, toto poslední hnutí bylo nejvýznamnějším ze všech.

- Po smrti Abú Bakra byl zvolený za kalifa další z M. nejbližších „druhů“ (*sahába*):

- **‘UMAR** b. al-Chattáb (13-23 H. / 634-644 n.l.), byl nejaktivnějším mezi *rašídún* kalify. Především posilnil armádu a tím se začíná období islámské expanze.

- Hlavní směry: Byzancie (Sýrie, Egypt, Středomoří) a Sásánovská říše (Irák, Irán, Kavkaz, Střední Asie):
- **Bitva u Jarmúku** (srpen 636), Jeruzalém byl dobyt v dubnu 637, Egypt (‘Amr b. al-‘Ás, v r. 640-641)
- **Bitva u Qádisíje** (listopad 636)

- ^ʿUmar vedle kalifského titulu zavedl alternativní titul pro vůdce muslimské obce a to „velitel / kníže věřících (*amír al-muʿimím*).
- Aby se zabránilo zavedení dynastického principu ve vedení *ummy* (viz *šíʿité*) ^ʿUmar stanovil šestičlennou „konzultační radu“ (*madžlis aš-šúra*), která by měla konsenzem (*idžmáʿ*) zvolit kalifa. Po ^ʿUmarově smrti by zvolen do kalifského úřadu
- **^ʿUTHMÁN** b. ^ʿAffán (23-35 H. / 644-656 n.l.) jednalo se o poměrně starého člověka a zájmové skupiny vevnitř *ummy* doufali že ho dovedou snadně manipulovat a zneužít.

- Nestalo se ale tak. Třetí kalif byl známý svou zbožností, ale na rozdíl od většiny M. druhů pocházel z qurajšovské aristokracie a navíc z Banú ʿAbd aš-Šams / Banú Umájja, klanu který stál nejdéle v opozici k islámu a M. v Mekce.
- ʿUthmám brzo po svém zvolení začal prosazovat do klíčových pozic příslušníky svého rodu, co znamenalo návrat vlády předislámské qurajšovské elity, což postupně vedlo k vyostření konfliktu vevnitř *ummy*.
- Jeho vláda se dělí na období klidu (prvních šest let) a pak na období občanské války vevnitř *ummy* (dalších šest let). Vypukli povstání zejména v Kúfě a Egyptě.
- Za nepokoji stála skupina, která se formuloval již po M. smrti, ale své zájmy začala prosazovat až teď.

- Táto skupina považovala vedení *ummy* prostřednictvím zvolených kalifů za nelegitimní a prosazovala, aby muslimskou obec vedl příslušník užší M. rodiny (ahl al-bajt) a požadovali zavedení dynastického principu.
- Členy této skupiny přijeli v r. 656 do Medíny, kde po dobu 40 dnů obléhali kalifův dům pak tam násilím vnikli a zabili ʿUthmána, který se právě modlil a recitoval Korán. Tímto činem začíná období „rozkolu“ / „schizmatu“ v muslimské obci.

FITNA („rozkol“ / „schizma“)

se začal obdobím tzv. velkého rozkolu (*al-fitna al-kubrāʿ*) které trvalo v l. 35-41 H. / 656-661 n.l.

- Vzbouřenci vyžadovali, aby čtvrtým *rašídí* kalifem se stal jejich kandidát M. bratranec a manžel jeho dcery Fátimy

- **ĀLÍ** . Abí Tálíb
(35-41 H. / 656-661 n.l.)
čtvrtý z „pravověrných“ kalifů
a první ze ší'itských imámů.
Jeho volba rozdělila komunitu.

Na jedné straně stáli ti, kteří se považovali za „stranu Āliho“ (*šī'at Ālī*) z toho *šī'a*, teda *šī'ité*. Ālī podle této skupiny není jenom příslušníkem *ahl al-bajt* ale také byl M. vybrán (*nass*) u Ghadíf Humm a stal se tak jeho dědičem (*wásí*) a M. mu předal tajné esoterické poznání.

‘Alího výběr u Ghadíf Humm

Alího meč Dhu 'l-fikár

ایمان که تو جان دمی راه افضاء حق

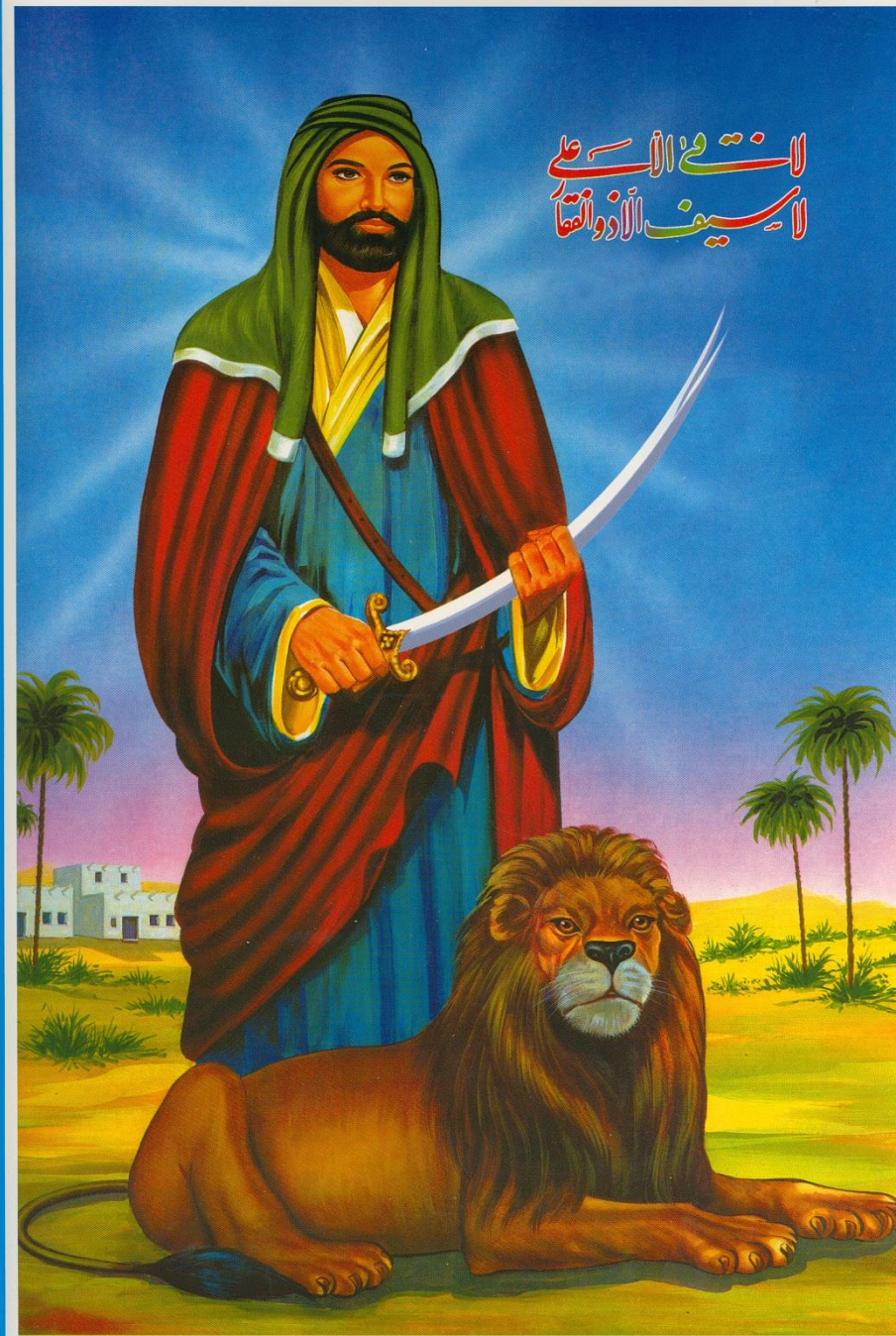
روز تار و زبانه

لافتى الاعلى لاسيف الازدوقفا

مولاي متقيان علي ابن ابي طالب عليه السلام

لافتى الاعلى
لاسياف الازدوقفا

Na druhé straně byl rod zavražděného kalifa na čele s jeho synovcem

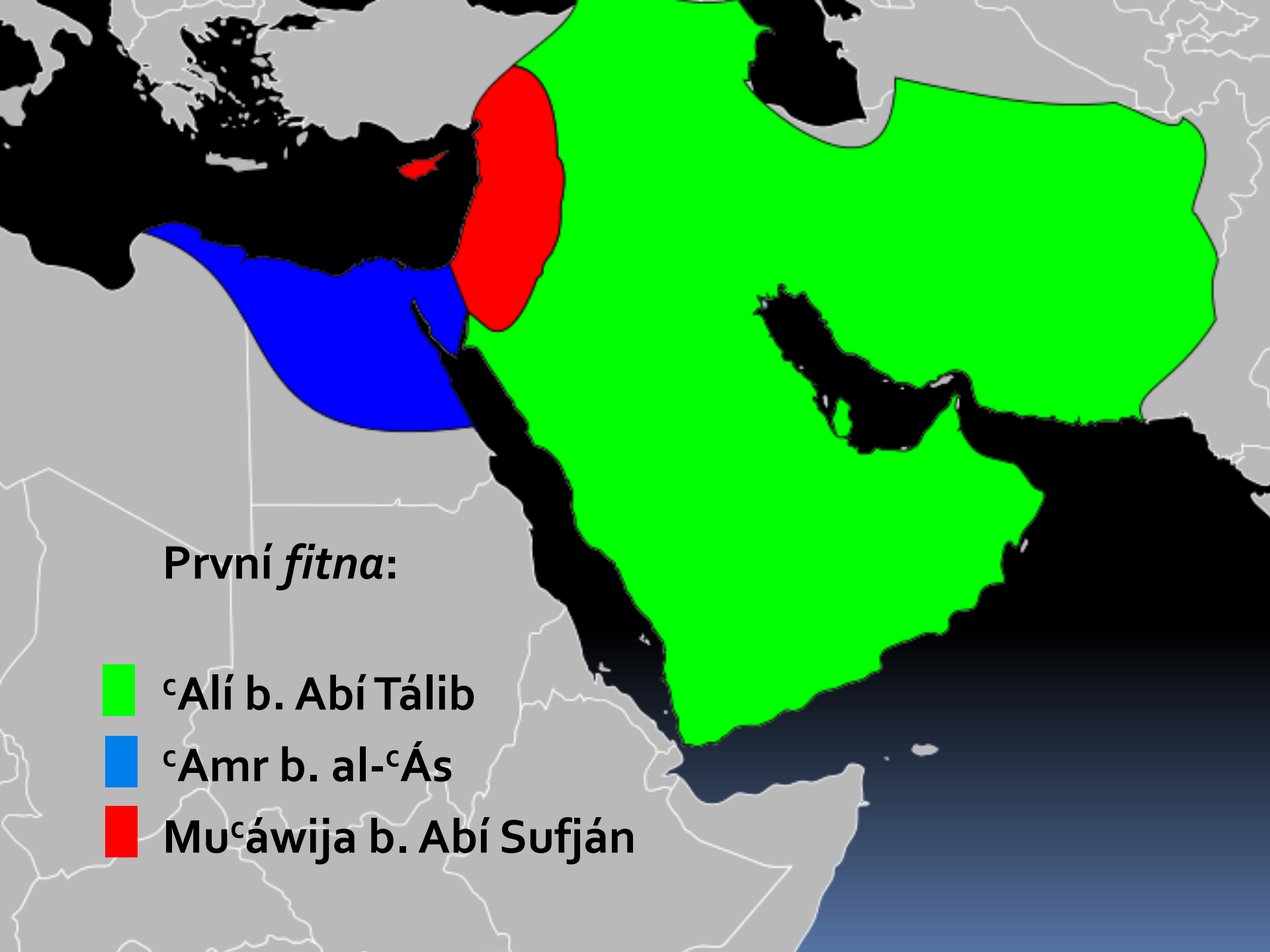
- **MU^ĀWIJEM b. Abí Sufján** (zemř. 60 H. / 680 n.l.)

a mnozí ze žijících druhů M. kteří prosazovali volbu pol.-náb. vůdce *ummy*. Této skupině se začalo postupem času říkat „lidé tradice a komunity“ (*ahl as-sunna wa 'l-džamá^ʿ*) z toho **sunnité**.

Zastáncové Mu^āwiju odjeli do jihoirácké Basry což přimělo ^ʿAlího stranu aby posunula své sídlo do blízké Kúfy. Prvnímu ozbrojenému střetu dochází blízko těchto měst v tzv.

- **Bitvě o velblouda** u Bassúry v r. 35 H. / 656 n.l.

kde zvítězila „strana ^ʿAlího“. Mnozí druhové M. (*sahába*) byli zabiti a ^ʿÁ'íša byla internovaná do Mekky.

První *fitna*:

- 'Alí b. Abí Tálíb
- 'Amr b. al-'Ás
- Mu'áwija b. Abí Sufján

- Následovala **bitva u Siffínu** (Sýria) v r. **36 H. / 657 n.l.**, která se ukázala být rozhodujícím střetem občanské války.

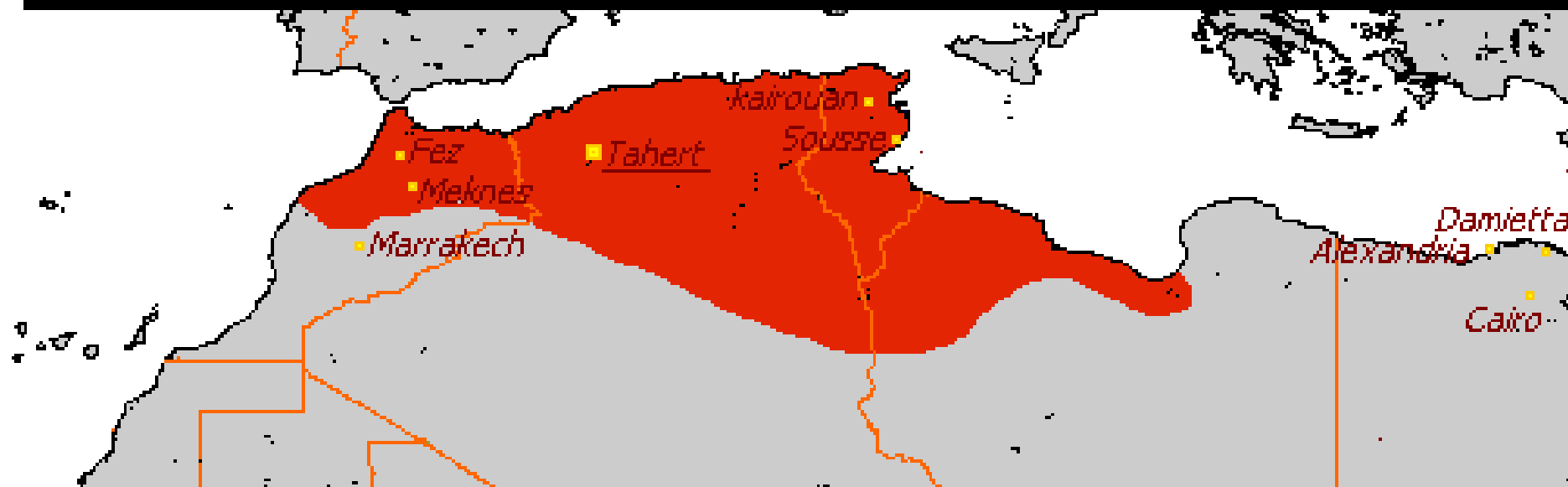
Znovu to vypadalo na vítězství ^ʿAlího armády, ale v poslední chvíli Mu^ʿáwija (na radu ^ʿAmr b. al-^ʿÁs) přikázal připevnit na své kopie listy Koránu a žádal o „boží rozhodnutí“ (*tahkím*) na což ^ʿAlí přistoupil a zanechal boje. Bylo to velice důležitým strategickým vítězstvím ^ʿAlího nepřátel a proti němu vystoupila i část jeho dřívějších zastánců. Tito nespokojenci odjeli z jeho ležení a na základě toho získali pojmenování ***chawáridž*** („ti, kteří odjeli“) z toho **CHÁRIDŽOVCI**.

- Tím se vytvořil i třetí z základních směrů islámu (*sunna, šíʿa, cháridža*).

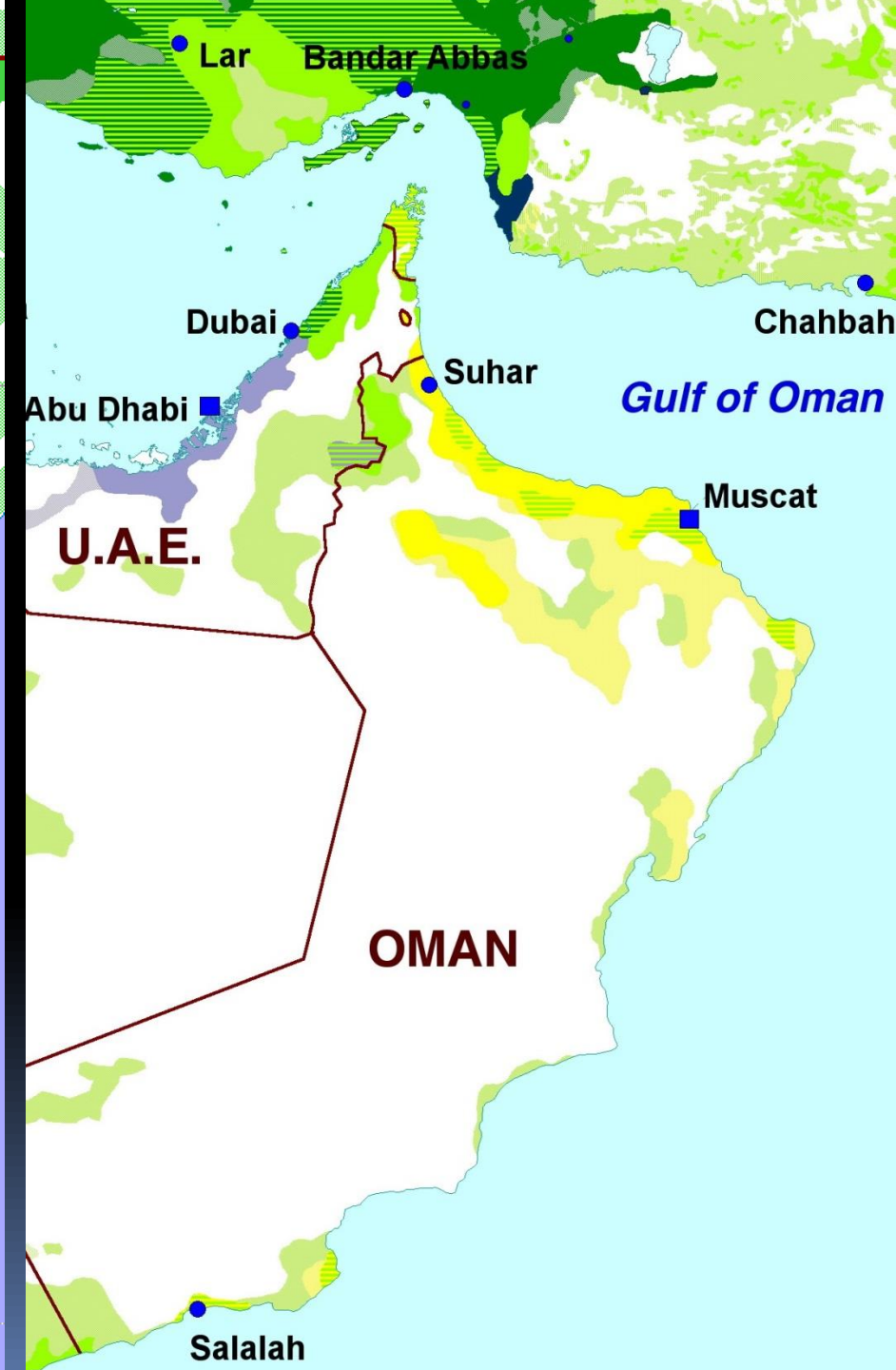
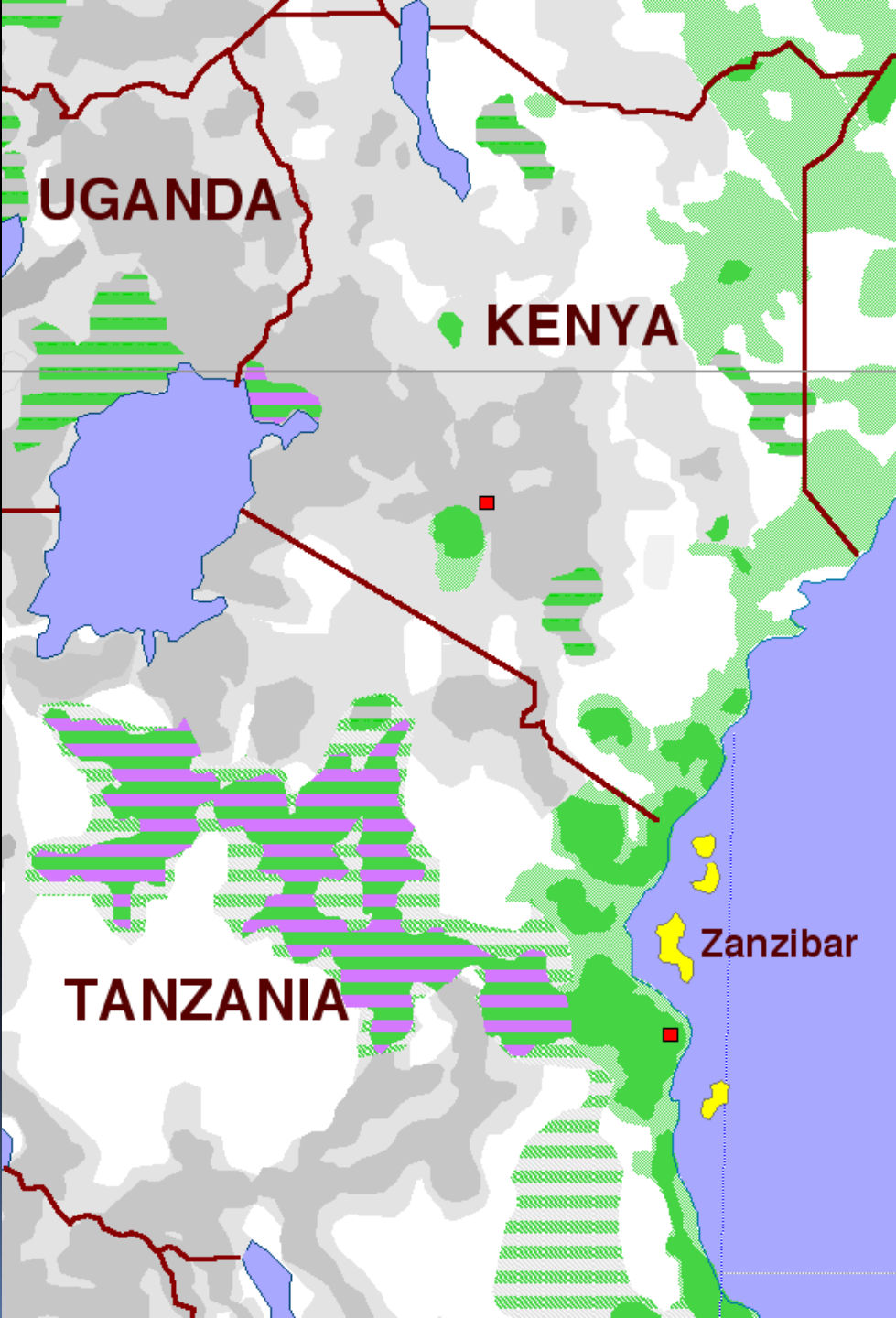
Cháridžovci (*chawáridž*)

- Tvrdili v duchu *hadíthu* tradovaním Anasem b. Malik, že „**kalifem může být i habešský [černý] otrok aj kdyby měl odříznutý nos**“ jen aby byl tím „nejlepším muslimem“.
- I když cháridžovce ʿAlí porazil v bitvě u Nahrawánu v r. 659 , ale ani tato porážka a početné vyjednávání nevedli k odstranění velké *fitny*, neboť on odmítl abdikovat a cháridžovci zas odmítli ho akceptovat jako kalifa a imáma.
- Vyhlásili ʿAlího za „bezvěrce“ (*káfir*) a jeden z cháridžovců ho v r. 41 H. / 661 n.l. zavraždil.

- Cháridžovci se brzo rozdělili na několik skupin, ze kterých ta nejdůležitější se stala směr *‘ibádíje*, teda **IBÁDITÉ**.
- Vyznavač tohoto směru Peršan **‘Abd ar-Rachmán b. Rustam** založil v severní Africe v r. 776 vlastní stát hlavním městem Tahart (dnešní Alžírsko), byl prohlášen *imámem* a kalifem a Rustamovský *imámát* (160-296 H. / 776-909 n.l.).

- Cháridžovci mají vlastní věrouku, poezii, dějiny, vyznačovaní se tolerancí vůči *ahl al-kitáb* („lidé knihy“ židé, křesťané a další), jejich komunitu vedou v podobě kolektivního vedení nejpopulárnější členové obce (*‘azzába*), kteří volí i *imáma*.
- Cháridžovci byli postupně marginalizováni a působí na periferii muslimského světa.
- Největší komunita *‘ibádíje*, se uchytila v Ománu, kde od 8. stol. dodnes vládli *imámové* několika dynastií, od r. 1970 *sultán-imám* Qábús b. Sa’íd. V Ománu *‘ibádíja* je státním náboženstvím.
- Ibádovské komunity působí ještě v Alžírsku v sedmi oázách Mz^cab, v Tunisku na ostrově Džerba, v Libyi v Džabal Nefúsa a na Zanzibaru.

TUNISIA

Mediterranean

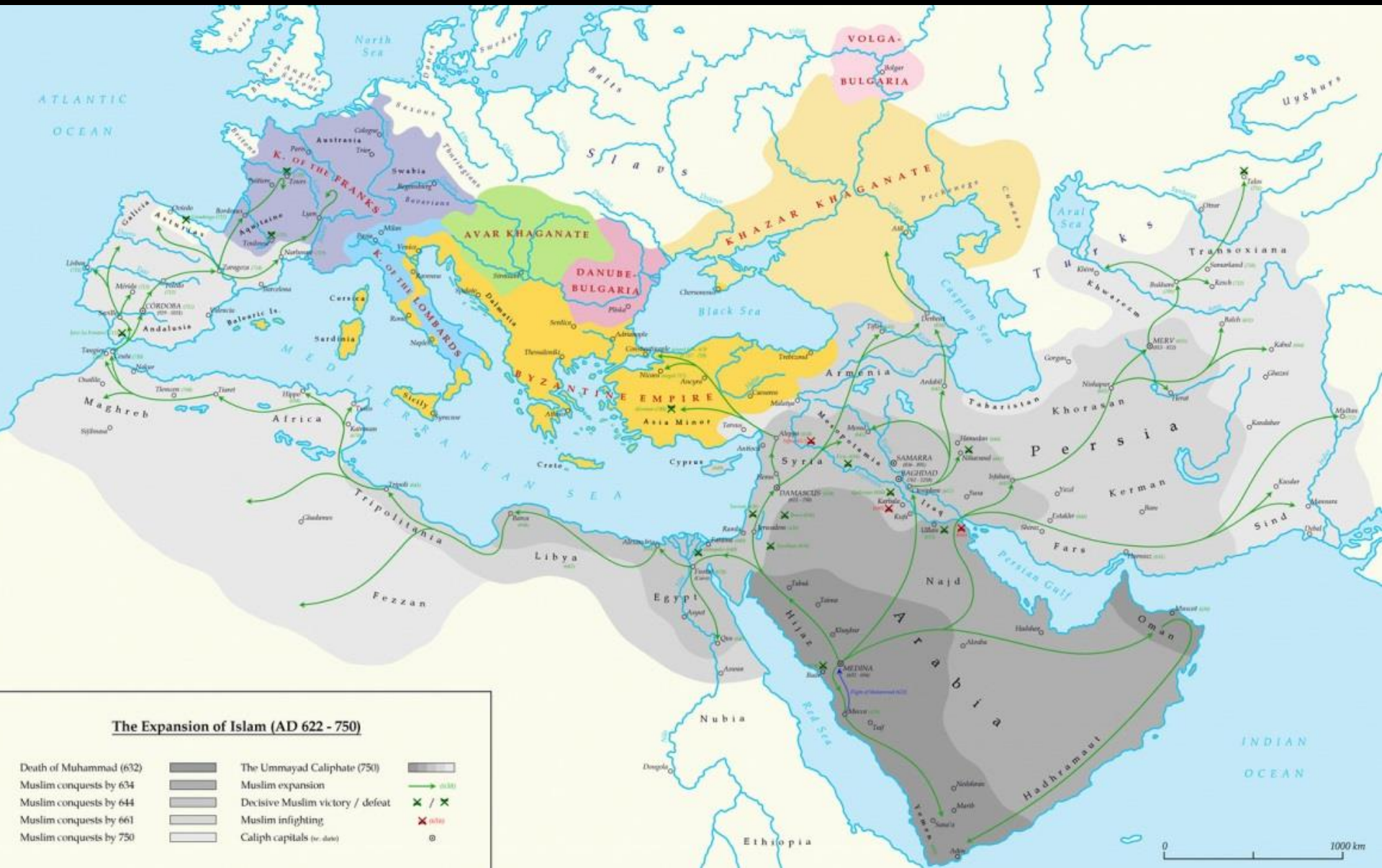
Mzob
Oasis

Nefusa
Mts.

ALGERIA

LIBYA

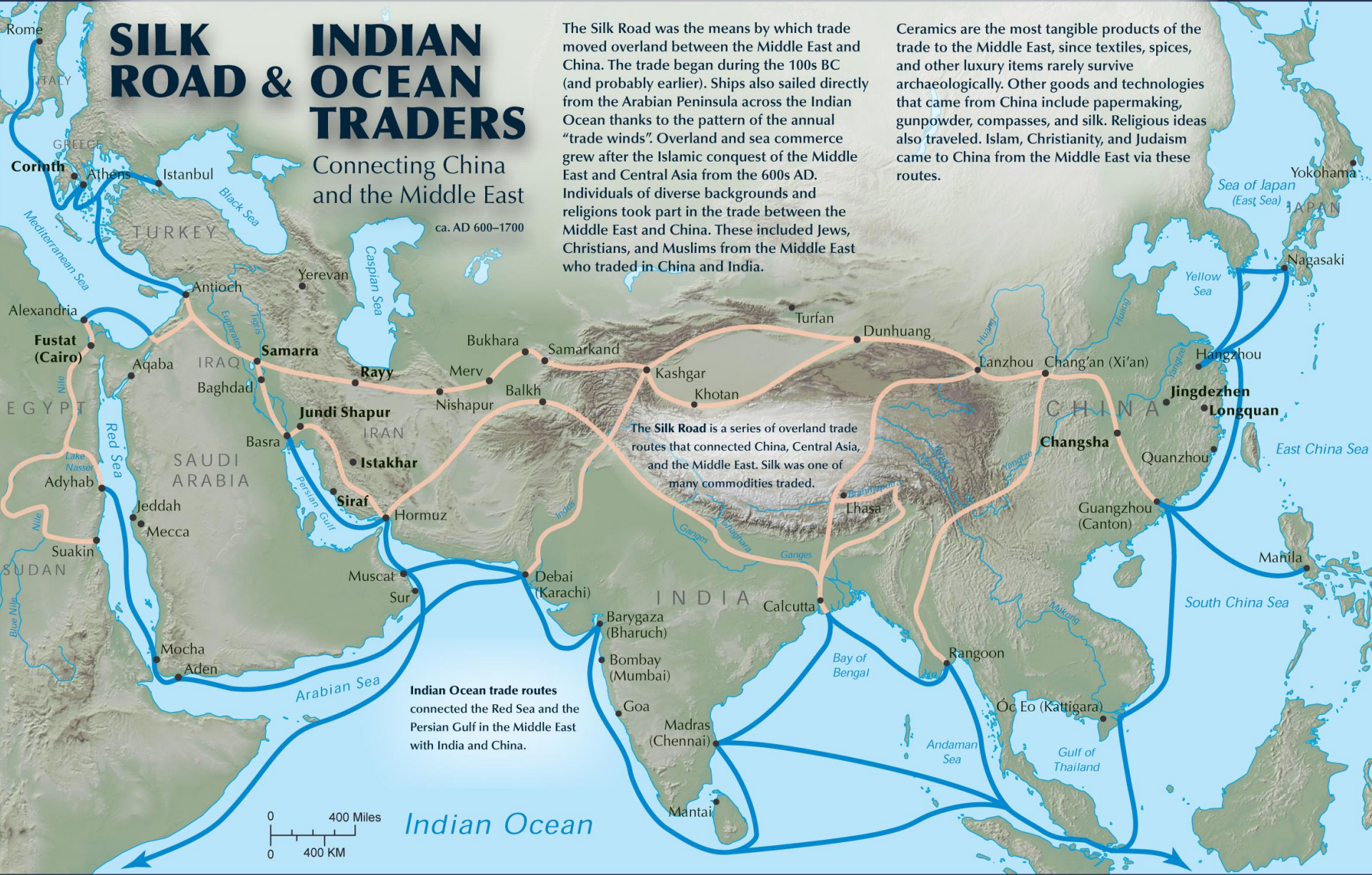
Expanze islámu

- Expanze islámu probíhala v oblasti Sýrie, Egyptu a Persie poměrně hladce. Muslimové odstranili jenom špičku byzantinské a sásánské správy jinak nechali státní správu netknoutou. K násilné islamizaci docházelo jenom zřídka (např. u některých „modlářů“ na Arabském poloostrově).
- V Sýrii, Egyptě a Sásánské říši jak židé tak i orientální křesťané (nestoriáni, kopti apod.) vnímali islámskou expanzi jako relativně pozitivní změnu.
- Arabsko-muslimská elita se až do 8. stol. nemíchala s místní populací a usazovala v tzv. garnizónních městech jako Kúfa a Basrá v Iráku, Fustát v Egyptě, Qajrawán v Tunisku, Diyarbakir (Amida) v Anatólíi.
- Persie byla dobytá, no konflikt s Byzancií trval déle a probíhal zejména ve Středomoří a východní Anatólíi

- Tzv. lidé knihy (*ahl al-kitáb*), křesťané, židé, sabejci a v podstatě každé náboženství ze zjevenou kodifikovanou tradicí (tj. posvátní knihou) a určitým stupněm monotheizmu se těšili určité i když omezené náboženské toleranci.
- Pokud uznali politickou nadvládu svých muslimských vládců mohli žít na islámem ovládaném území jako „chráněnci“ (*dhimmí*). Museli za to odvádět speciální „daň z hlavy“ (*džizja*), ale neplatila pro ně vojenská povinnost a neodváděli *zakát* (muslimskou náb. daň).
- Muslimská expanze jak kulturně tak ekonomicky propojila prostor Středomoří se Střední Asií a Čínou a po zablokování Hedvábní stezky Byzantinsko-Sásánovskou válkou umožnila volnou cirkulaci, produktů a myšlenek z Východu na Západ a zpět.

Propojení hospodářského prostoru (Hedvábní stezka ad.)

SILK ROAD & INDIAN OCEAN TRADERS

Connecting China and the Middle East

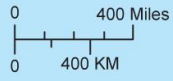
ca. AD 600-1700

The Silk Road was the means by which trade moved overland between the Middle East and China. The trade began during the 100s BC (and probably earlier). Ships also sailed directly from the Arabian Peninsula across the Indian Ocean thanks to the pattern of the annual "trade winds". Overland and sea commerce grew after the Islamic conquest of the Middle East and Central Asia from the 600s AD. Individuals of diverse backgrounds and religions took part in the trade between the Middle East and China. These included Jews, Christians, and Muslims from the Middle East who traded in China and India.

Ceramics are the most tangible products of the trade to the Middle East, since textiles, spices, and other luxury items rarely survive archaeologically. Other goods and technologies that came from China include papermaking, gunpowder, compasses, and silk. Religious ideas also traveled. Islam, Christianity, and Judaism came to China from the Middle East via these routes.

The Silk Road is a series of overland trade routes that connected China, Central Asia, and the Middle East. Silk was one of many commodities traded.

Indian Ocean trade routes connected the Red Sea and the Persian Gulf in the Middle East with India and China.

Sunnitsko-šícitský konflikt

Zavražděním ĆAlího v r. 661 se skončilo období „pravověrných“ kalifů i první fitna, ale neznamenal to konec sporu mezi šícát ĆAlí a MuĆáwijí, který se stal zakladatelem

- **Umájjovské** dynastie (*al-umawíjún* / Banú Umájja, vládli: 41-132 H / 661-750 n.l. sídlem v Damašku.

Po smrti ^ʿAlího se stal druhým imámem jeho syn

- **AL-HASAN b. ^ʿAlí** (zemř. 49 H. / 669 n.l.)

který uzavřel s Mu^ʿáwijou příměří, které trvalo až do jeho smrti. Mu^ʿáwija, ale nedodržel svoji část dohody a jmenoval za kalifa svého syna

Jazída b. Mu^ʿáwija (60-64 H. / 680-683 n.l.)

co vedlo k ší^ʿitskému povstání v Kúfě. Povstalci zavolali z Medíny do Kúfy mladšího ^ʿAlího syna

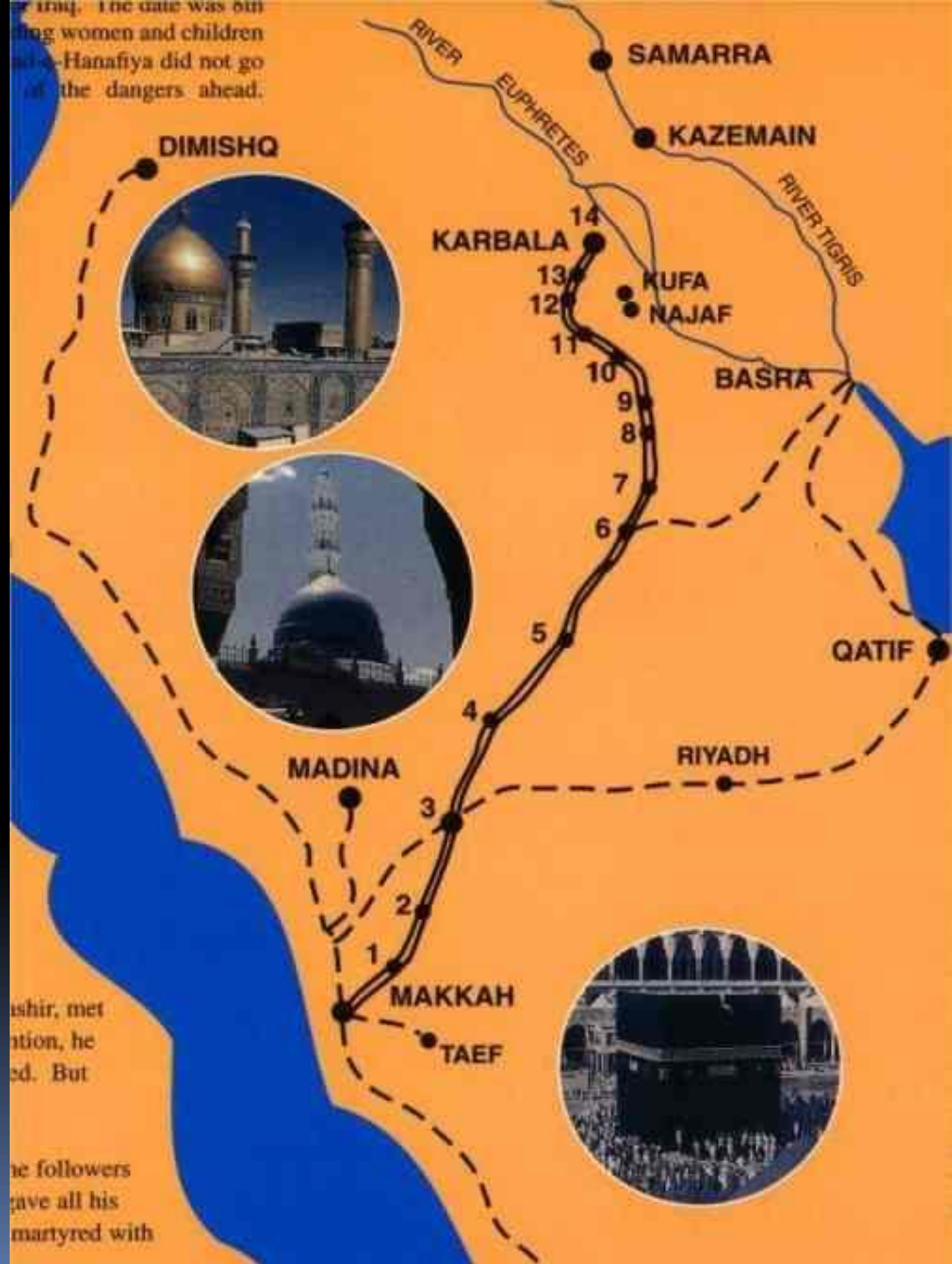
- **AL-HUSAJN b. ^ʿAlí** (zemř. 61 H. / 680 n.l.)

který po bratrové smrti se stal třetím ší^ʿitským imámem. Hasajn se vydal do Kúfy, no byl obklíčen umájjovským vojskem a zabit

10. muharramu 61 H. / 10. října 680 n.l. u Karbalá'.

- Zavraždění Husajna a Mučednická smrt Husajna a jeho 72 druhů je rozhodující pro vytváření ší'itského étosu "pán mučedníků"

- *tasú'ra* (9. muharram)
- *'ášúrá'* (10. muharram)

در باب حج و عمره

میدان بردن حضرت
عزراة عاتق را

حکایت حضرت عبدالقادر گیلانی

میرزا علی

حکایت خان قاضی

حکایت خان قاضی

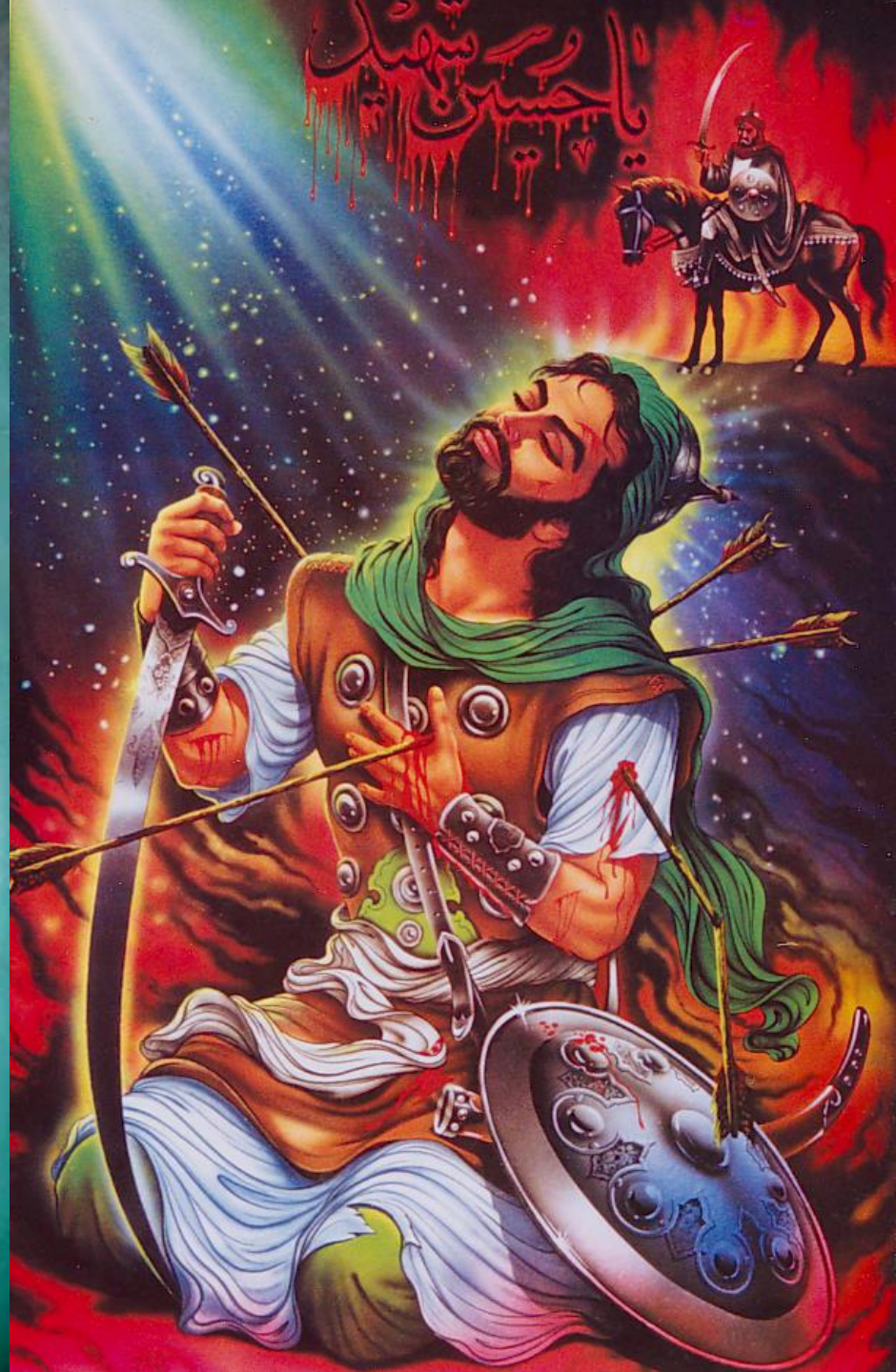
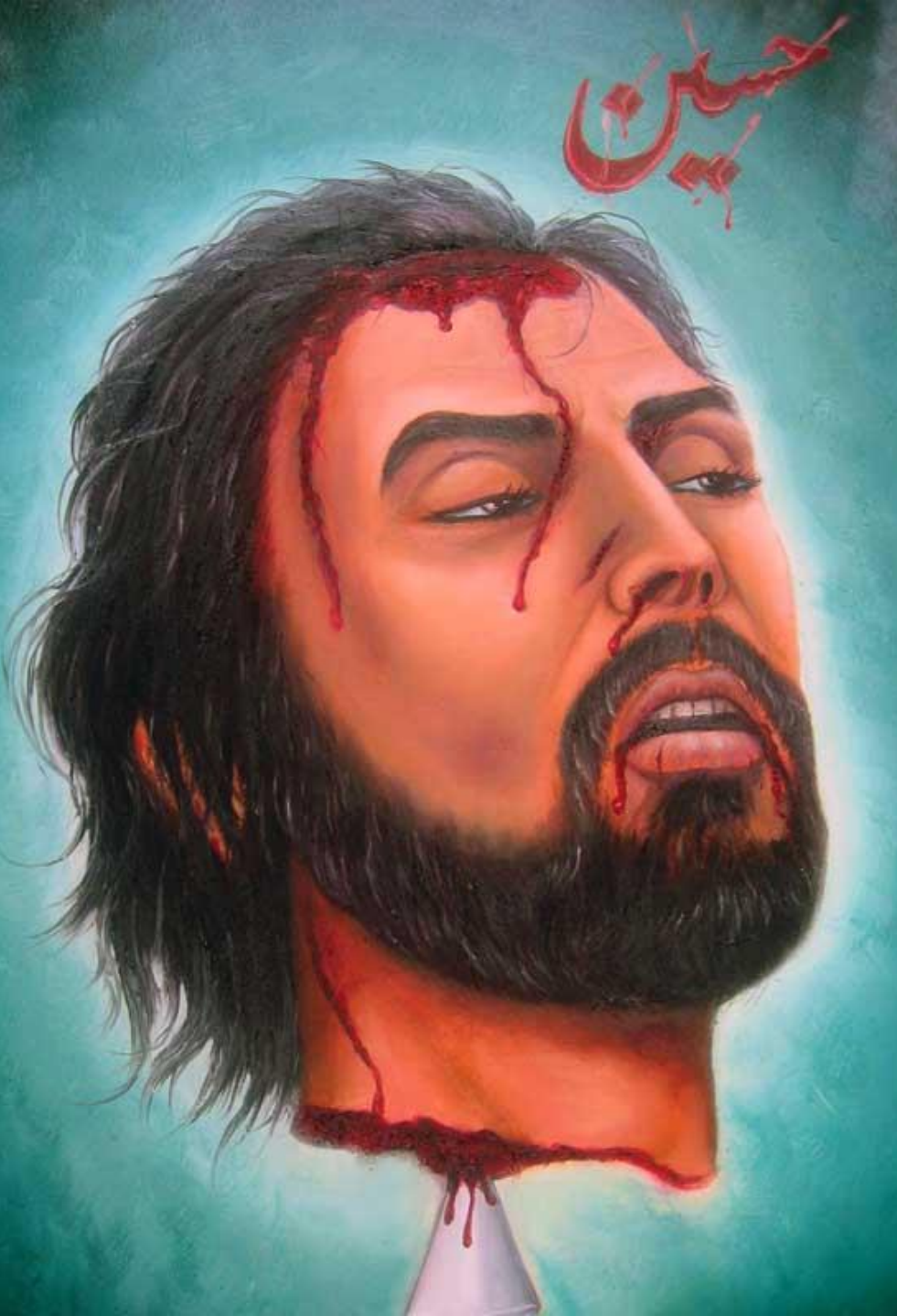
و کشتن دامالین

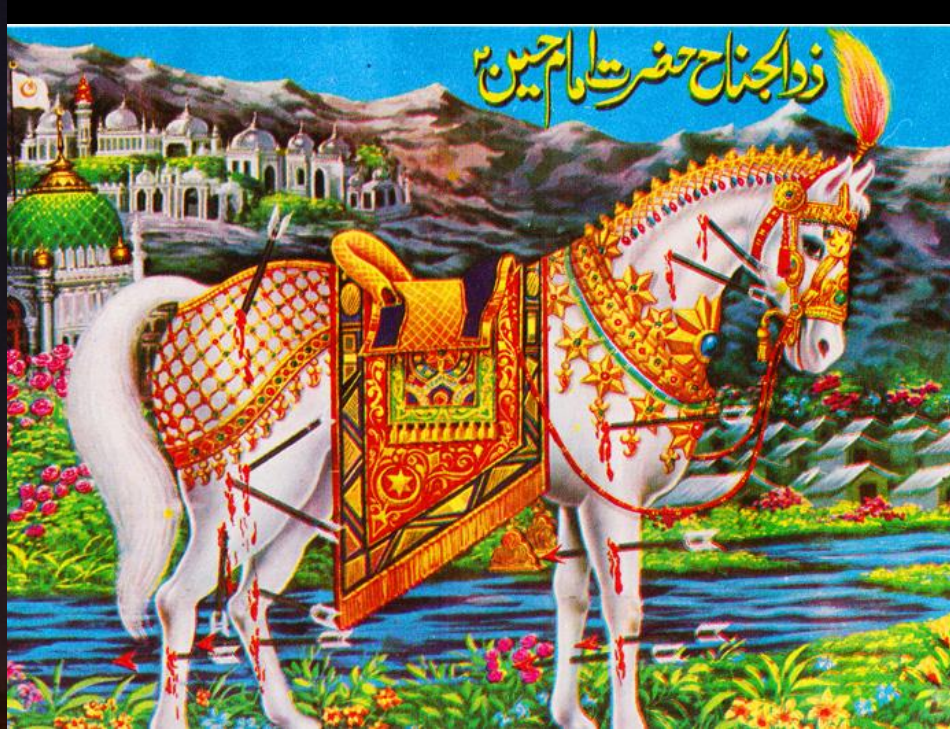
حکایت خان قاضی

حکایت خان قاضی

حکایت خان قاضی

حکایت خان قاضی

Abú al-Fadhli al-Abbás

سَيِّدًا عَلِيًّا قَلْبًا صَوْرًا وَسَانِيًا الشُّكْرًا

بِالْقَضَاءِ سَيِّدًا كَرِيمًا

عَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ

عَلِيٍّ

السَّيِّدِ عَلِيِّكَ يَا شَهِيدَكَ يَا عَلِيًّا مِنْ خَمْسِينَ

„já Abá 'l-Fadhí“

ruka al-^cAbbáse

(nebo v jiných
musliských kontextech
ruka Fátimy), symbol
ší'itského islámu

Irán, 19. stol.

نا ايوال العما
لفضل العما

والله ان قطعمو يمي اني حامى ابد اعن دى

Muharramský pochod, Jazd, Irán, 2015

امام شریعتی

154

Muharramský pochod, Madínat as-Sadr, Bagdad, Irák, 2014

Nahl – dřevěná konstrukce symbolizující Husajnův hrob

Ta'zija - dramatizace Husajnové smrti, Baraghán, Irán

Ta'zija – Madínat as-Sadr,
Bagdad, Irák, 2015

Bitva u Karbalá' rozpoutal další vnitřní konflikt v *ummě*, který vedl k

- **druhé fitně** (60-74 H. / 680-692 n.l.)

v opozici k Jazídovi se mobilizovali poslední ještě žijící druhové M. kteří spolu s 'Á'išou zvolili svého vlastního kalifa. Stal se ním v r. 683

- **'Abd Alláh IBN AZ-ZUBAJR** (zemř. 74 H. / 692 n.l.)

Vzbouřenci obsadili Mekku, umájjovská vojska zas Medínu a začalo se několikaleté obléhání. Ší'itské hnutí mobilizoval v Kúfě al-Muchtár b. Abí 'Ubajd, kde v r. 685 se rozpoutalo povstání a *imámem* a kalifem stal nevlastní bratr Hasana a Husajna

- **MUHAMMAD B. AL-HANAFÍJA**
(zemř. 81 H. / 700 n.l.)

Druhou *fitnu* ukončil nový umájjovský kalif

- **ĀBĀD AL-MALĪK b. Marwān** (65-86 H. / 685-705 n.l.)

Ten znovu jednotil islámské území, zavedl arabštinu jako úřední jazyk a dal postavit Skalní dóm v Jeruzalémě

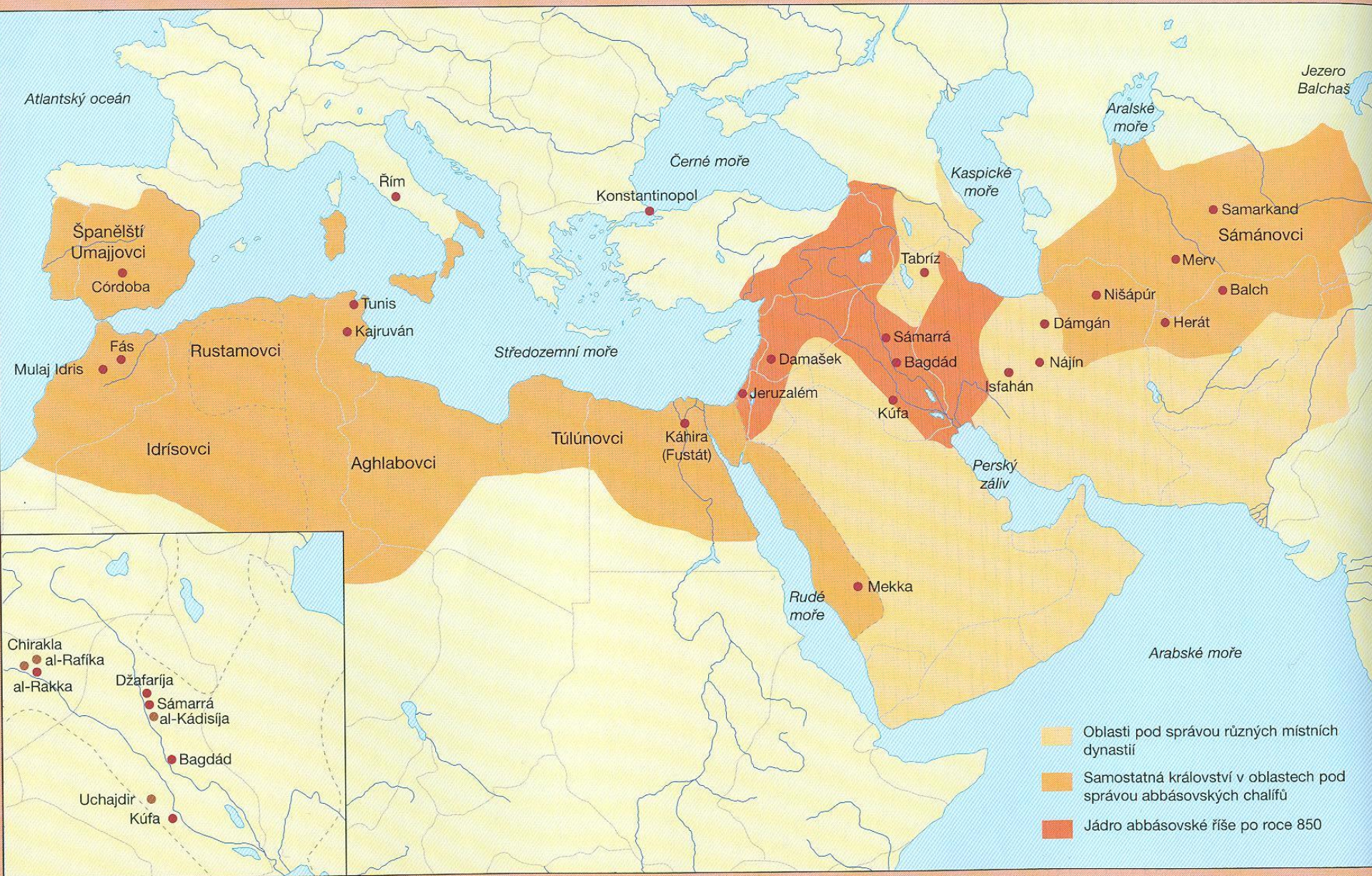

Ší'itský islám

Ší'itské hnutí se rozdělilo na dva hlavní proudy:

- **KAJSÁNÍJA**

formovalo se zejména z muchtárovského hnutí a její masovou základnu tvořili zejména konvertité (*mawálí*) převážně Peršané. Zastáncové tohoto proudu tvrdili že imám / kalif může být i ze širší M. rodiny (ahl al-bajt, „lidé domu“) ne jenom potomkové ĆAlího a Fátimy b. Muhammad. Kajsáníja sehrává klíčovou roli v nástupu ĆAbbásovské dynastie (*al-Ćabbásíjún*, Banú al-ĆAbbás, vládli v l. 750-1258 a 1261-1517, sídlili v Kúfě, Bagdádu, Samarrá, Raqqá a v Káhiře), pocházející od M. strýce. Po jejich nástupu *kajsáníja* zaniká.

Druhým, v 7. stol. ještě menšinovým ší'itským hnutím je

- **IMÁMÍJA**

ti omezili výběr možných imámů na Husajnovi potomky a jejich čtvrtým imámem se stal

- **ĀLÍ B. HUSAJN ZAJN AL-ĀBIDÍN**

(zemř. 95 H. / 712 n.l.) pátým imámem se stal jeho syn

- **MUHAMMADA B. ĀLÍ AL-BĀQIR**

(zemř. 115 H. / 732 n.l.) šestým imámem se stal jeho syn

- **DŽĀĀFAR B. M. AS-SĀDIQ (zemř. 148 H. / 765 n.l.)**

Poslední dva imámové byli popřední učenci, kteří položili základy ší'itské věrouky. Žili vesměs apolitickým životem ale to je nezachránilo před pronásledováním a útlakem, které neustali ani za vlády Ābbásovců.

**Muhammad
al-Báqir**
rozvinul
doktrínu
taqíje,

teda to, že ší'ita
sa může vydávat
se v případě
ohrožení za
sunnitu nebo
i za žida nebo
křesťana bez
toho aby se stal
odpadlíkem.

Dža'far as-Sádiq

zas rozvinul
učení o tom,
že imámové
jsou

hudždžat
Alláh

teda „boží
jistotou“
pro správné
fungování
tohoto světa.

Zajdovci (*zajdíja*)

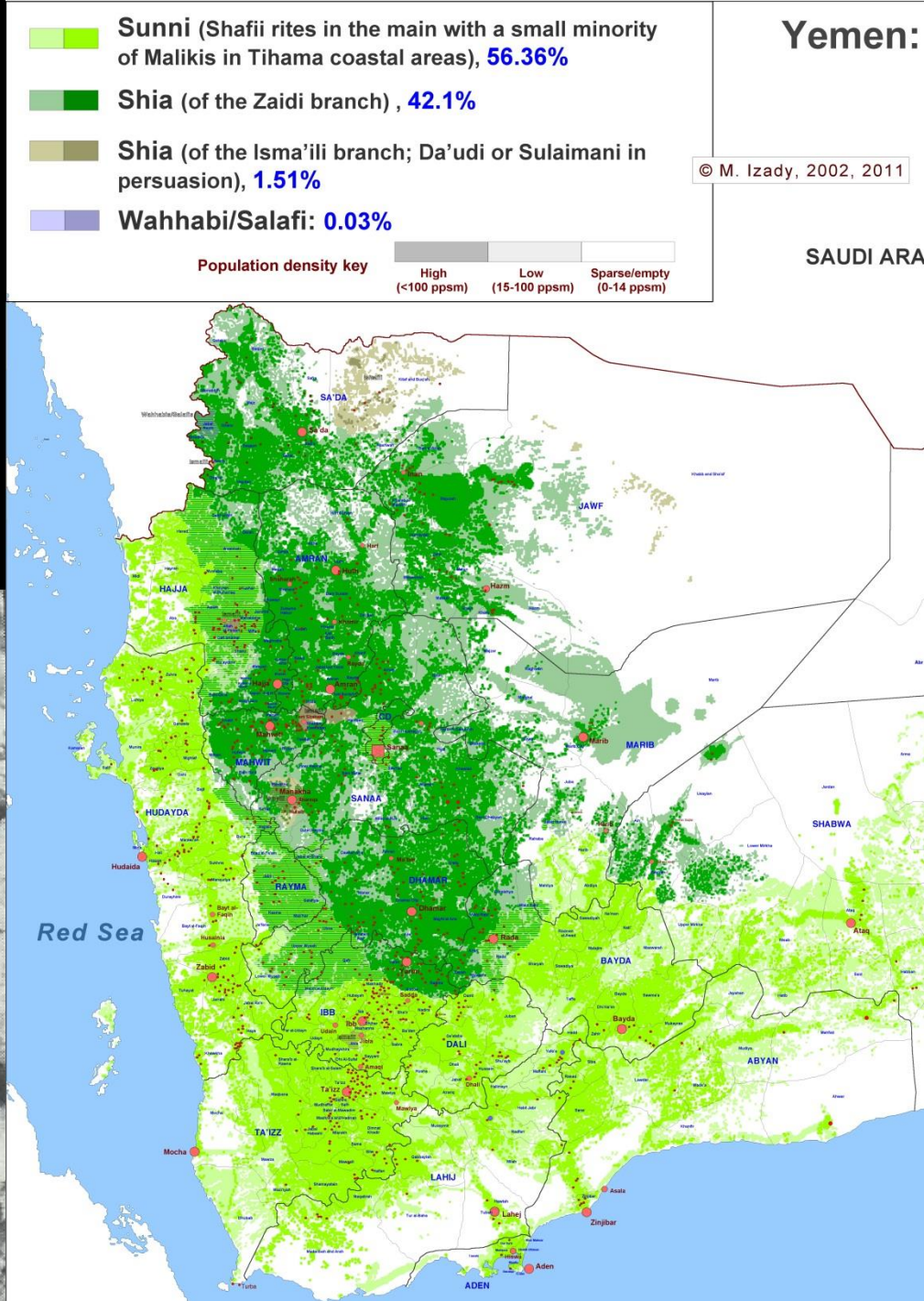
ší'ca pěti imámů (*chamsíja*)

Ne ale všichni imámovci sdíleli apolitické postoje 5. a 6. imáma. V r. 740 vypukl v Kúfě další ší'itské, povstání vedl bratr Džá'fara as-Sádiq

- **ZAJD B. 'ALÍ** (zemř. 122 h. / 740 n.l.)

Povstání sice selhalo, ale Zajd se stal 5. imámem zajdovského směru islámu. Zajdovci odmítli imámovské učení např. *taqíji* a neshledávali ani jejich eschatologické očekávání. Učení „pravověrných“ kalifů považovali za základ své doktríny, která se v mnoha ohledech neliší od sunnitských nauk. Zajdovci působili v Hidžázu, Tabaristáně, Balúdžistáně a jinde.

V Jemenu vládli
zajdovští imámové
od r. 898 do r. 1962
a v současnosti je
to hlavním centrem
tohoto směru šířy.

Ismáilité (*ismá'ílíja*)
ší'a sedmi imámů (*sa'bíja*)
ad-dawa („mise“) *bátiníja*

Další rozkol nastal za působení a zejména po smrti imáma Dža'fara as-Sádiq, když se za imáma prohlásilo několik jeho synů, mezi nimi i

- **ISMÁ'ÍL B. DŽA'FAR**

(zemř. / „zmizel“ přibližně v r. 755 ne později)

Ten se stal sedmým imámem nového směru. Jeho působení bylo důsledkem působení „extremistů“ (*ghulát*), kteří byli v imámovském hnutí již delší dobu přítomní.

Jeho zastáncové, tvořili menšinový směr zvaný

- **„PRAVÁ ISMÁ‘ÍLÍJA“** (*al-ismá‘ílíja al-chálisa*)
a očekávali Ismá‘ílův návrat jako Mahdího (*al-mahdí al-masíh*), eschatologické postavy, která „vede svět do správné podoby“.

Vedle nich vznikl majoritní proud tzv.

- **MUBÁRAKÍJA**

kteří považoval za pravého, sedmého *imáma* jeho syna

- **MUHAMMADA B. ISMÁ‘ÍL AL-MUBÁRAK**
(zemř. / „zmizel“ mezi 179-193 H. / 796- 809 n.l.)

tento směr postupně začal převažovat. Jejich imámové, působili v utajení pod falešnou identitou po čtyři generace a udržovali kontakt se svými věřícími roztríštěnými po celém kalifátu prostřednictvím vyslanců.

Ismáílovské učení dělí doktrínu na

- ***bátin*** (esoterické, skryté) předmětem je *ma^cárifa*
- ***záhir*** (exoterické, projevené, všeobecně známé) předmětem je *ilm*

Na základě jejich učení dějiny proroctví se skládají z určitých „věků“ (*asr*) které mají své „vůdce“ (*qá'im*). Každý věk má svého „mluvícího“ viditelného (*nátiq*) a mlčícího (*sámit*) proroka s hlubším poznáním.

Isma^cílíja se začala organizovat v malých tajných komunitách pod vedením

- „misionářů“ *dá'í* (plur. *du^cát*), kteří jsou hlavními tvůrci doktríny a tvořili hierarchickou řídicí strukturu na čele „misionářem misionářů“ (*dá'í al-du^cát*), který byl hlavním pobočníkem imámů.

V r. 286 H. / 899 n.l. jeden z ismáilovských misionářů působících v severní Africe

- **Sa'íd Abú Muhammad ^CABDALLÁH** (zemř. v r. 934)

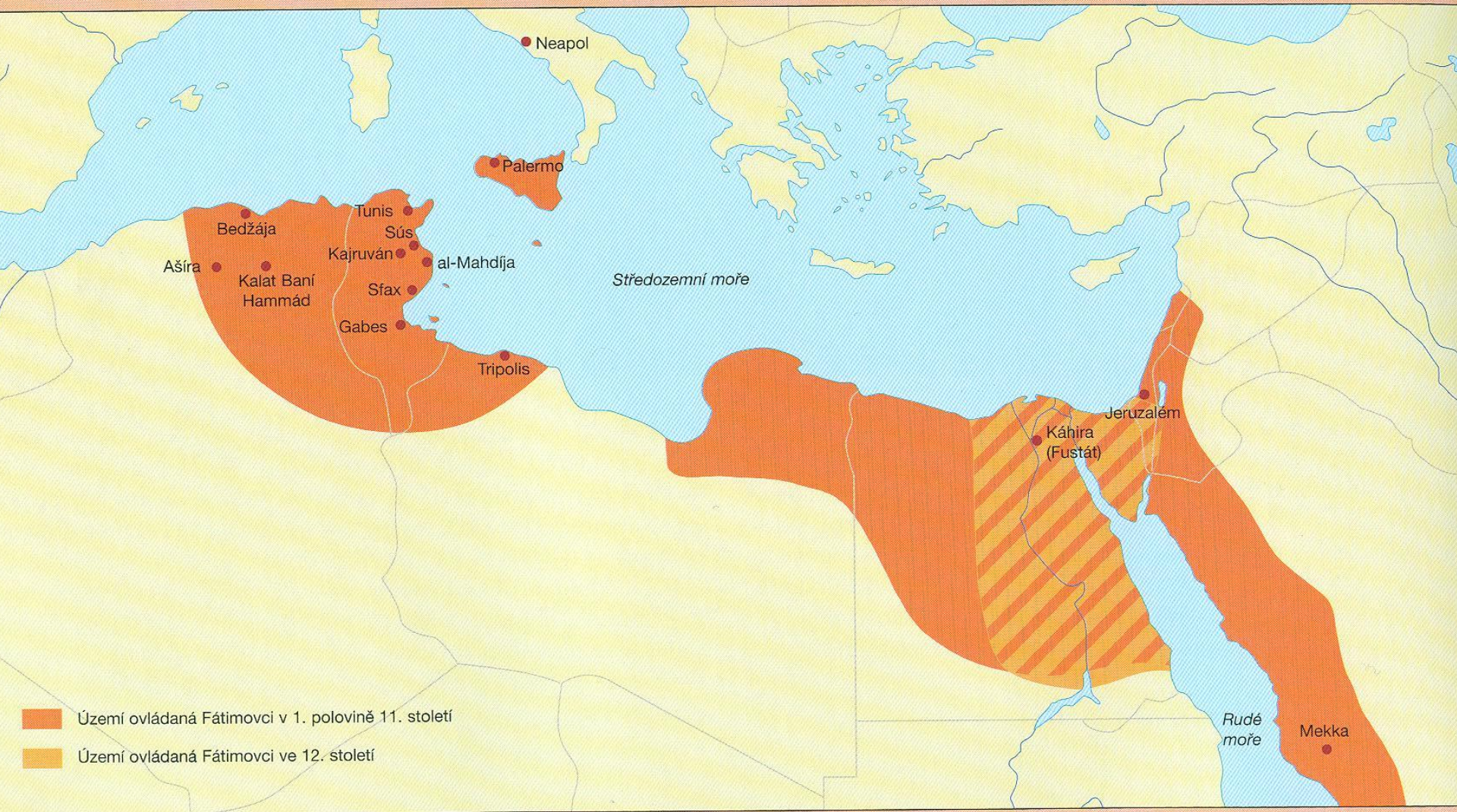
se prohlásil za aktuálního imáma, který vystoupil ze skrytosti, prohlásil se za Mahdího a pod jménem **AL-MAHDÍ BILLÁH** se stal prvním *kalifem-imámem*

- **Fátimovské dynastie**

(*al-fátimíjún*, vládli v l. 909-1171 sídlem v Raqqáde, Mahdíji, al-Mansúríji a v Káhiře).

Fátimovci se stali první ší'itskou říší a kalifátem.

Za jejich působení Káhira se stala důležitým centrem učenosti (v r. 972 byla založena např. islámska univerzita al-Azhar, která je centrem islámské učenosti do dnešní doby) a kulturním centrem Středomoří.

Některé skupiny ismáilitů působící v Churásánu, Transoxánii, Iráku a Bahrajnu ale neuznali fátimovskou vládu a pořád čekali na návrat „skrytého imáma“. Jejich vůdcem se stal

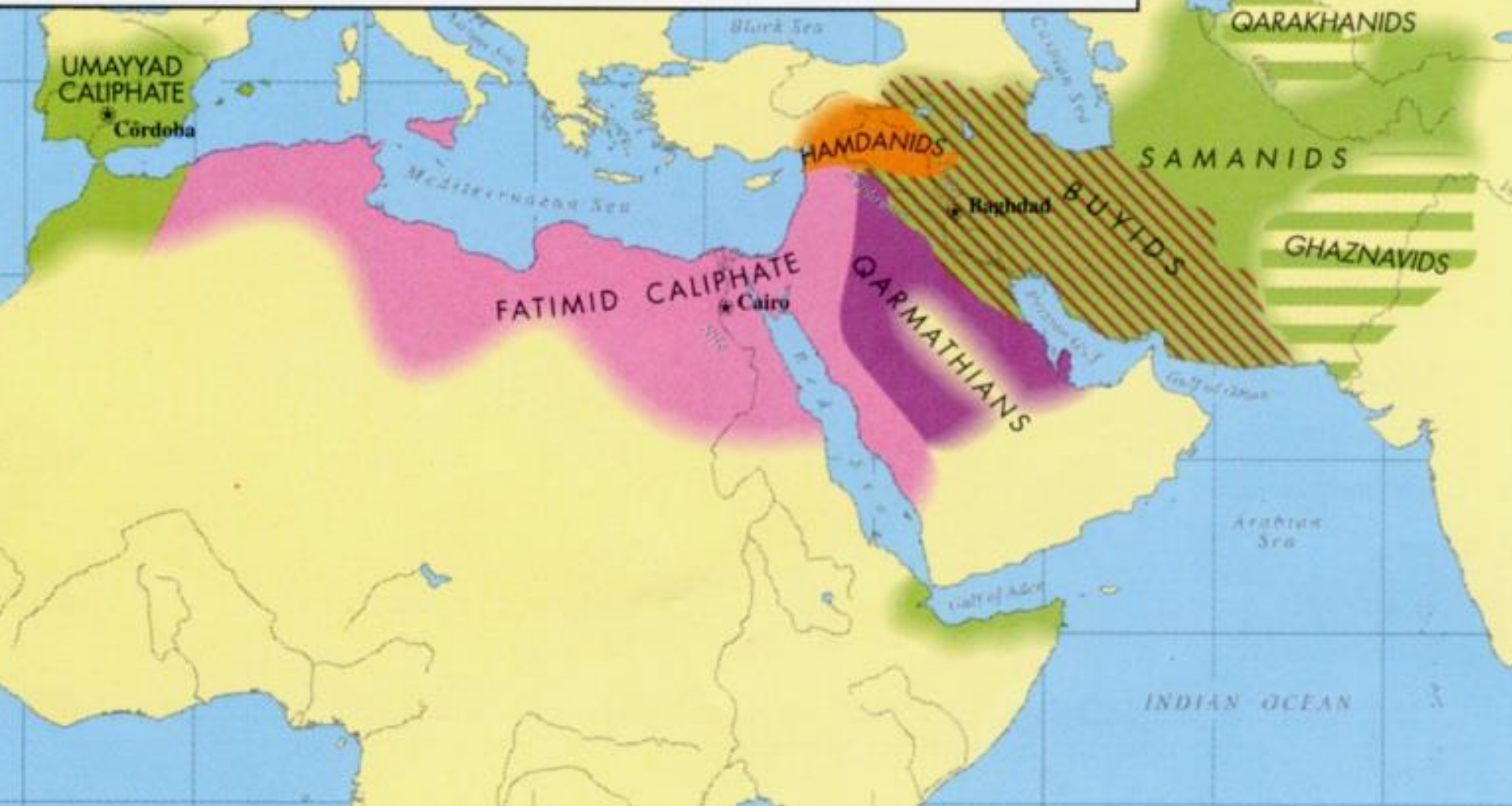
- **Hamdán Qarmat** (jeho historická existence je nejistá) této skupině isláilitů se podle něho začalo říkat

- **QARMATÉ** (*qarámita*)

Založili svůj vlastní stát sídlem al-Ahsá v oblasti Zálivu. Vyznačovali se aktivní vojenskou činností vedli vojenské kampaně do Bagdádu i do Mekky kde v r. 930 zabili mnoho poutníků a odvezli sebou Černý kámen z Ka^cby. Cheli tak „urychlit“ příchod konce světa. Jejich vůdce **Abú Táhir al-Džannábí** v r. 931 rozeznil Mahdího v jednom Peršanovi, ale vedlo to k zániku skupiny.

ISLAMIC WORLD c. 1000 AD

- Sunni 'Abbasid Caliphate under Shi'ite Buyid Control
- Shi'ite Fatimids
- Other Sunni Territories
- Shi'ite Hamdanids
- Capital Cities
- Shi'ite Qarmathians

Dalšímu štěpení
ismáilitů došlo za
vlády kalifa

- **AL-HÁKIM
bil-amr Alláh**
(386-411 H. /
996-1021 „zmizel“)

al-Hákimova vláda
začala klidně, no
mladého lehce
ovlivnitelného kalifa
začali inspirovat
někteří představitelé
ghulátu.

Vedlo to např. v r. 1005 k represí vůči *ahl al-kitáb* důsledku čeho kalif přikázal zboření kostelů a synagog včetně Chrámu božího hrobu v Jeruzalémě.

V r. 1017 al-Hákim se prohlásil za emanaci Boha (*hudúd*). Pak pomocí některých misionářů zejména **Hamzu az-Zúzáního** vypracoval originální doktrínu, co vedlo založení nového náboženství: drúzů

al-Hákimova mešita, Káhira

Drúzové (*darázíjún*)

„unitáři“ (*al-muwahhibún*)

Náboženství vycházející z ismá'ílíje a zejména z učení a působení kalifa al-Hákima. Ten než „zmizel“ vyslal své misionáře **Muhammada ad-Darázího** a **Hamzu az-Zúzáního** do Libanou, kde oni rozpracovali základy drúzského učení.

Centrálním bodem jejich učení je *hikma* (moudrost) jsou knihy (*kutub*), domy (*dár*) a muži (*šujúch*) moudrosti V dějinách se projevují emanace (*hudúd*) boží moudrosti kteří působili vedle proroků, např.:

Muhammad - Salmán al-Fárisí

al-Hákim - Hamza az-Zúzání

Drúzové se vyznačují s rovností žen a mužů a komunita se dělí na zasvěcených *‘uqqál* a laiky *džuhhál*. Učení zasvěcených je tajné. Začátkem drúzského letopočtu je r. 1017, kde se al-Hákim prohlásil za emanaci Boha.

Pět barev drúské vlajky / hvězdy symbolizují:

červená – univerzální duše (*nafs*), žlutá – *logos* (*kalima*),
modrá – příležitost (*sabíq*), bílá – imanence (*tálí*) a
zelená – univerzální vědomí (*ʿaql*)

V současní době drúzové žijí v Libanonu, Izraeli, Sýrii a Jordánsku.

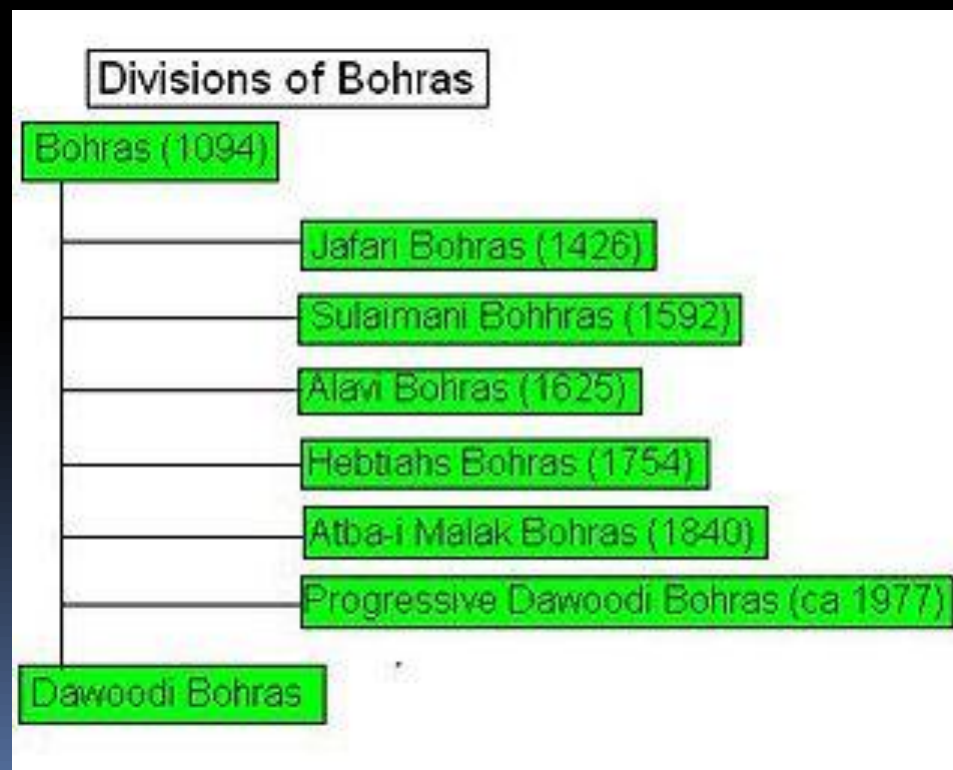
Štěpení ismáilitů došlo i v r. 1094, kdy se kalifem stal

- Abú 'l-Qásim Ahmad b. al-Mustansir **AL-MUSTA^cLÍ** (487-495 H. / 1094-1101 n.l.)

a stal se tak zakladatelem *musta^clíje*, co se stalo oficiální fátimovskou doktrínou a z tohoto hnutí zvanou též *tajjibí* vychází současný ismáilovský směr:

- **borhové**

je několik směrů a skupin borhů nazváni podle svých *dá^cíů* (*dawúdí, alewí, sulejmání, džá^cfarí, atd.*), borhové žijí v Indii, Jemenu, Saudské Arábii a ve východní Africe.

Kalifský titul však nárokoval i jiný z fátimovských princů

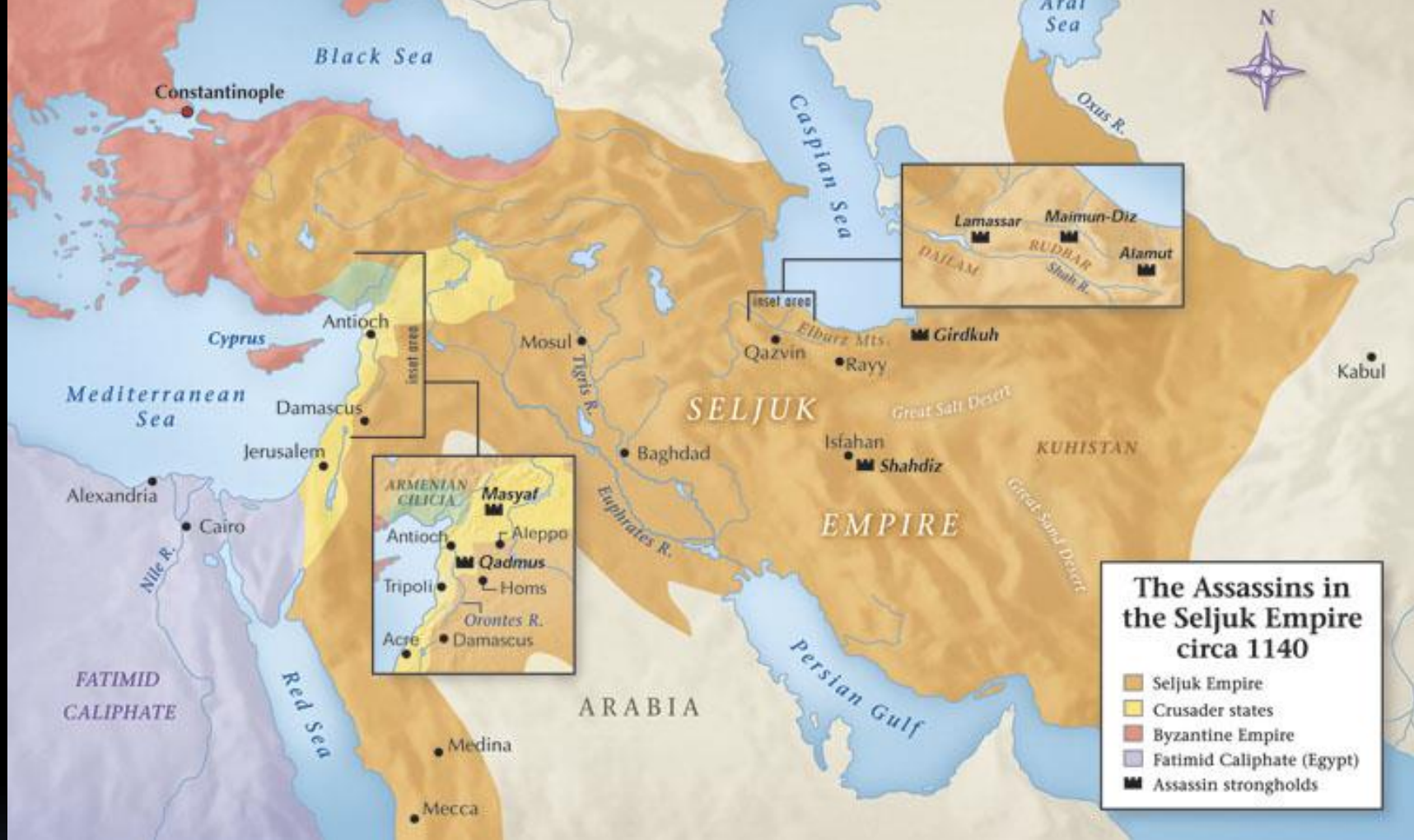
- **NIZÁR b. al-Mustansir**
(zemř. / „zmizel“ 488 H. / 1095 n.l.)

a stal se tak zakladatelem směru známého jako

Nizárovci (*nizáríja*)

známý taky jako asasínové (z arab. *haššášijún*, požívače hašíše). Působili zejména v Dajlámu (v Persii) a Sýrii a byli nechvalně známí svými úkladnými politickými vraždami. Skupinu vedl:

- **HASAN-E SABBÁH** (1034-1124)
„misionář misionářů“ (*dá'í ad-du'át*) a představitel skrývajících se imámů (*hudždža*).

V r. 1164 aktuální imám Hasan II, v Alamútu vyhlásil doktrínu *qijámy* (zmrtvýchvstání), teda učení o tom, že hrstka zasvěcenců již bude žít v rajském stavu i zde na zemi, ale po dvou letech jeho nástupce *qijámu* odvolal.

V Sýrii skupinu vedl

- **RAŠÍD AD-DÍN SINÁN** (1132/1135 – 1192)

tzv. „stařec / pán hory“, *šajch al-džabal*

- Moc nizárovců ukončil mongolský pád, některé jejich skupiny se přesunuli do Churásánu a pak v 18. stol. do Persie a Indie.
- V současní době nizárovice vede **Aga Chán IV.** který je jejich 49. imámem.

Ithnāʿašaríja

šíʿa dvanácti imámů

Dalším ze synů Džafara as-Sádika, který se prohlásil imámem byl

- **MÚSÁ B. DŽAʿFAR AL-KÁZIM**
(zemř. 183 H. / 799 n.l.), který se stal sedmým *imámem* tohoto směru. Po něm následovali:
- **ʿALÍ B. MÚSÁ AR-RIDÁ**
(zemř. 203 H. / 817 n.l.), osmý
- **MUHAMMAD B. ʿALÍ AL-DŽAWWÁD**
(zemř. 220 H. / 835 n.l.), devátý
- **ʿALÍ B. MUHAMMAD AL-HÁDÍ**
(zemř. 254 H. / 868 n.l.), desátý

- **HASAN B. ĀLÍ AL-ASKARÍ**
(zemř. 260 H. / 874 n.l.), jedenáctý a
- **MUHAMMAD B. HASAN AL-MAHDÍ**

Kterého znala jen úzka elita vyvolených než „zmizel“ na trhu v **Samarrá** přibližně v r. **872**.

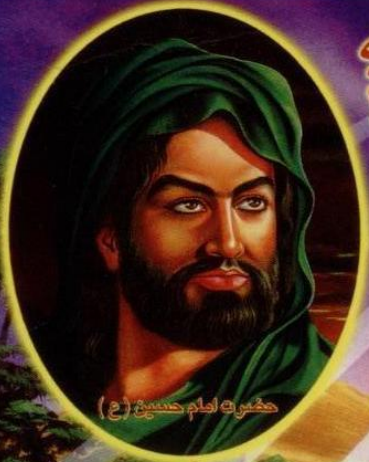
Mněl by se vrátit na konci věků jako očekávaný **Mahdí** (*al-mahdí al-muntazar*).

Jeho skrytost (*ghajba*) se dělí na

„malou“ (*al-ghajba 's- saghíra*, perz. *ghajbat-e sughrá*), která trvala 260-329 H. / 872-939 n.l., a po které se začala ta

„velká“ (*al-ghajba 'l-kabíra*, perz. *ghajbat-e kubrá*), trvající až do konce věků.

ولا يرد على ابن ميثال الجحش من جحش ابي عبد الله

حضرت امام حسين (ع)

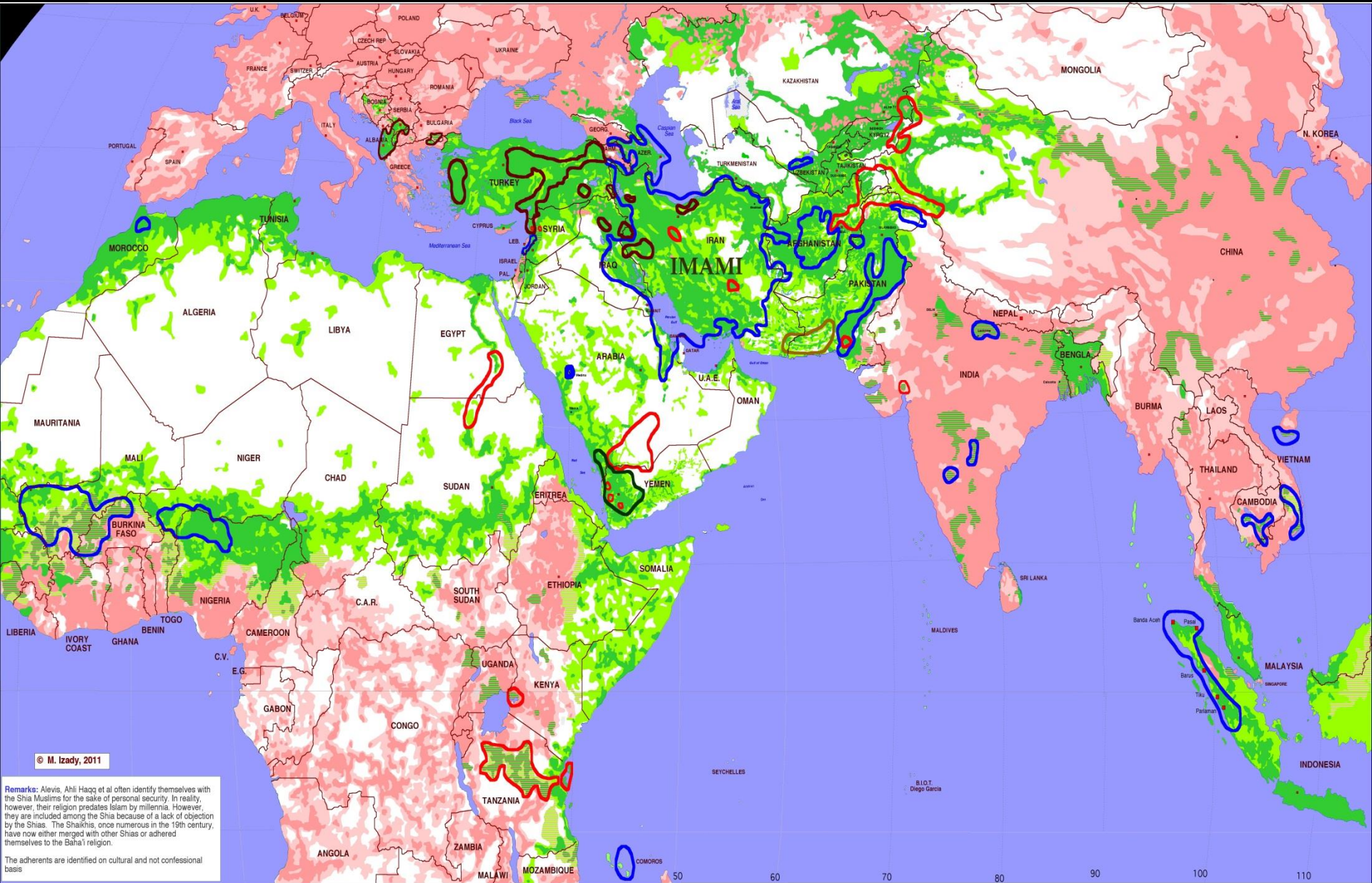

حضرت علي (ع)

Imam Hussein (ع)
Imam Ali (ع)
Imam Abbas (ع)
Imam Muhammad (ع)
Imam Jafer (ع)
Imam Musa (ع)
Imam Zayn (ع)
Imam Abbas (ع)
Imam Muhammad (ع)
Imam Jafer (ع)
Imam Musa (ع)
Imam Zayn (ع)

© M. Izady, 2011

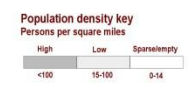
Remarks: Alevi, Ahli Haqq et al often identify themselves with the Shia Muslims for the sake of personal security. In reality, however, their religion predates Islam by millennia. However, they are included among the Shia because of a lack of objection by the Shias. The Shakhis, once numerous in the 19th century, have now either merged with other Shias or adhered themselves to the Baha'i religion.

The adherents are identified on cultural and not confessional basis

Shia Denominations World-wide

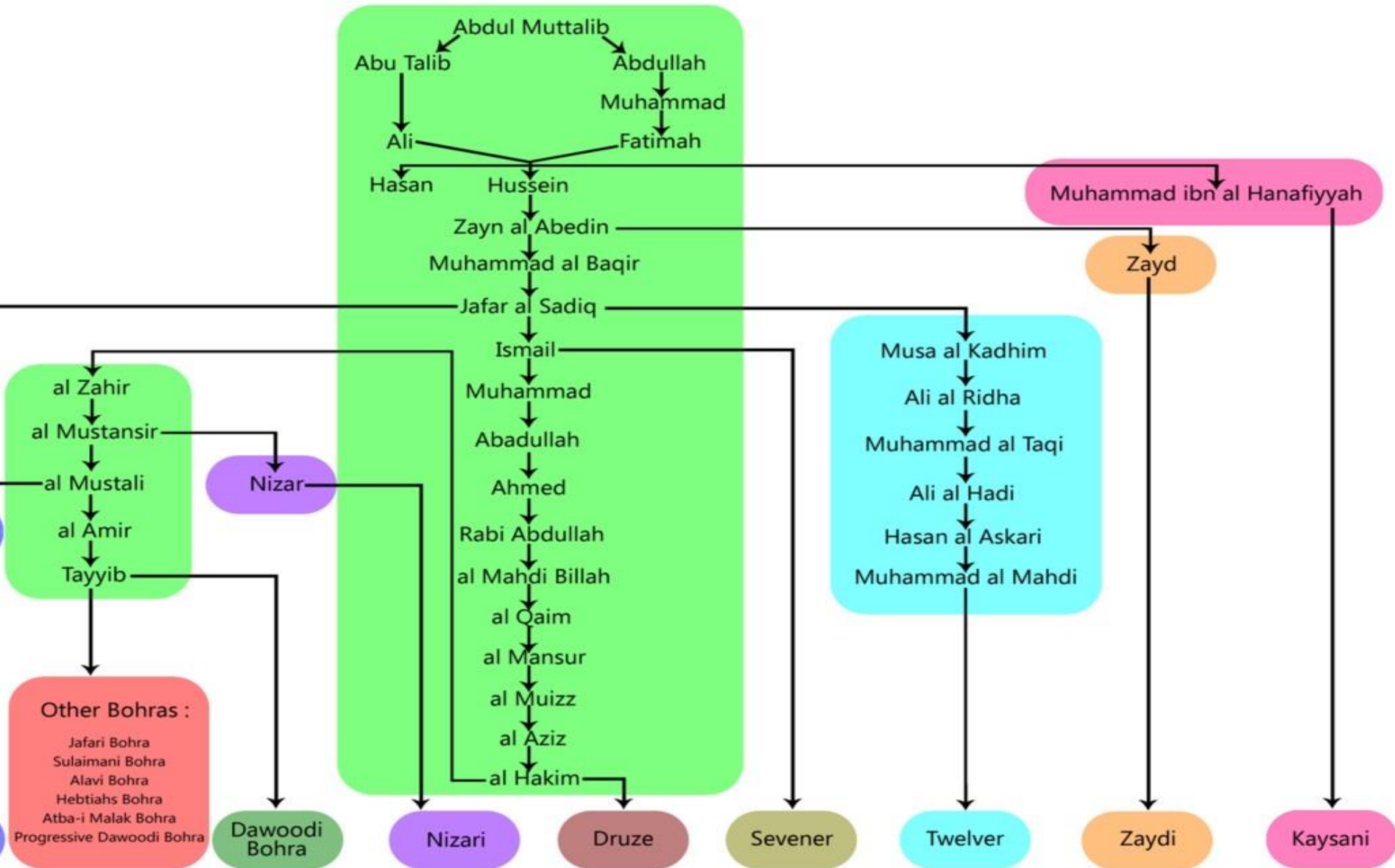
- Imami (Twelvers), scattered
- Alevi/Alawi, Ahli Haqq et al. *, mainly Anatolia, Levant, Zagros Mts.
- Ismaili (Seveners), scattered
- Zaidi (Fivers), Yemen
- Zikris

- Islamic people in the majority
- Other religions in the majority
- Mixed Islamic and non-Islamic communities

AITOFF'S INTERRUPTED EQUAL-AREA PROJECTION

Shia Islam

Alawité (*ʿaLawíja / nusajríja*)

Alawité se považují za následovníky 10. imáma ʿAlí al-Hádího a za součást šíʿe 12 imámů. Zakladatelem je:

- **Abú Šu'ajb Muhammad b. Nusajr** (zemř. 873)

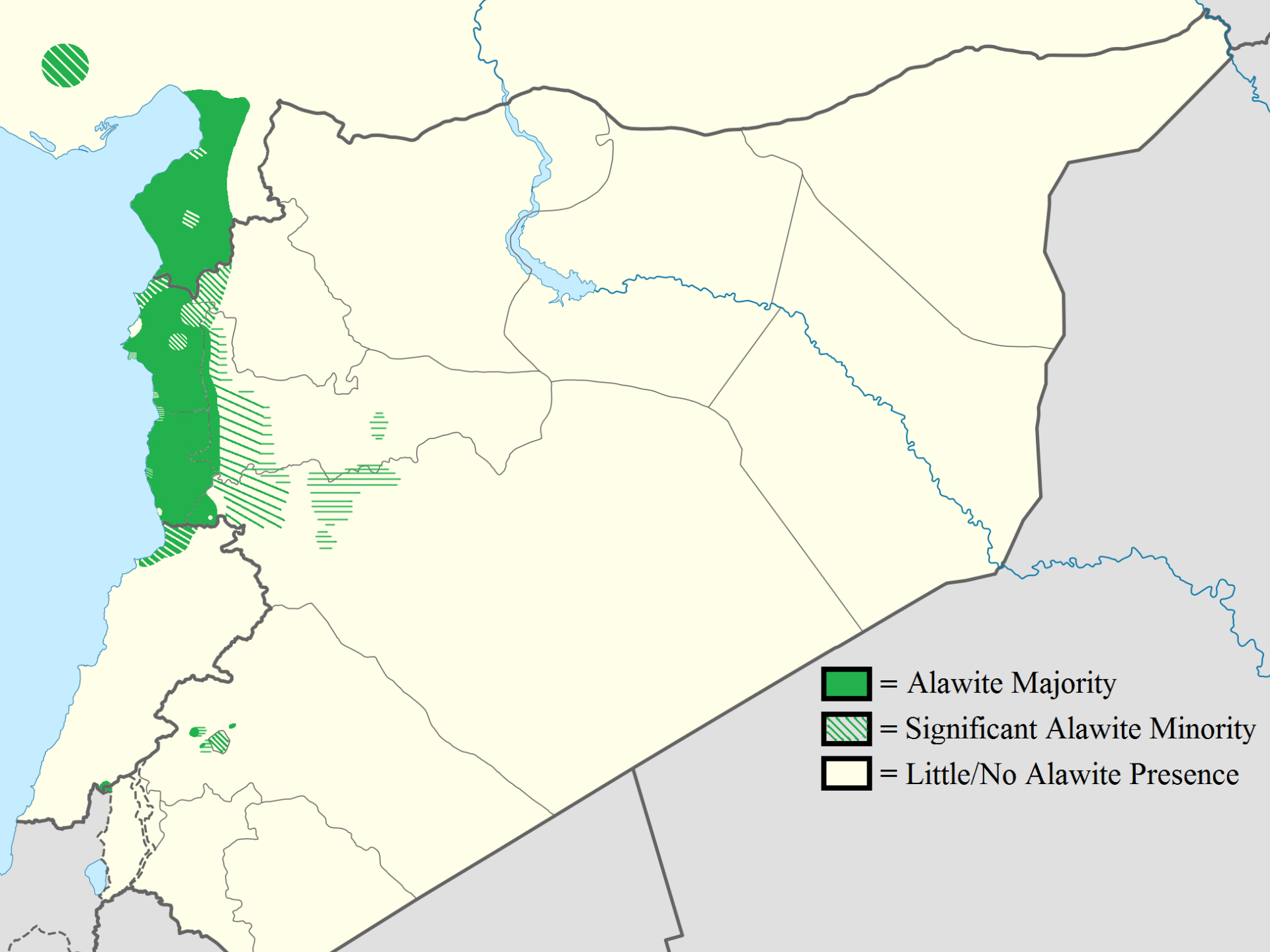
Heterodoxní hnutí: astrální kult (člověk-hvězda), prvotní hřích a některé křesťanské prvky (Vánoce a pod.). Jejich dogmatika je založená na postupném zjevování pravdy:

Muhammad – jméno,

ʿAlí – podstata,

Salmán al-Fárisí – brána, poznání

V současnosti žijí v Sýrii (kde tvoří vojensko-politickou elitu, (Háfiz a Bašar al-Asad) v Libanonu a Turecku.

- = Alawite Majority
- = Significant Alawite Minority
- = Little/No Alawite Presence

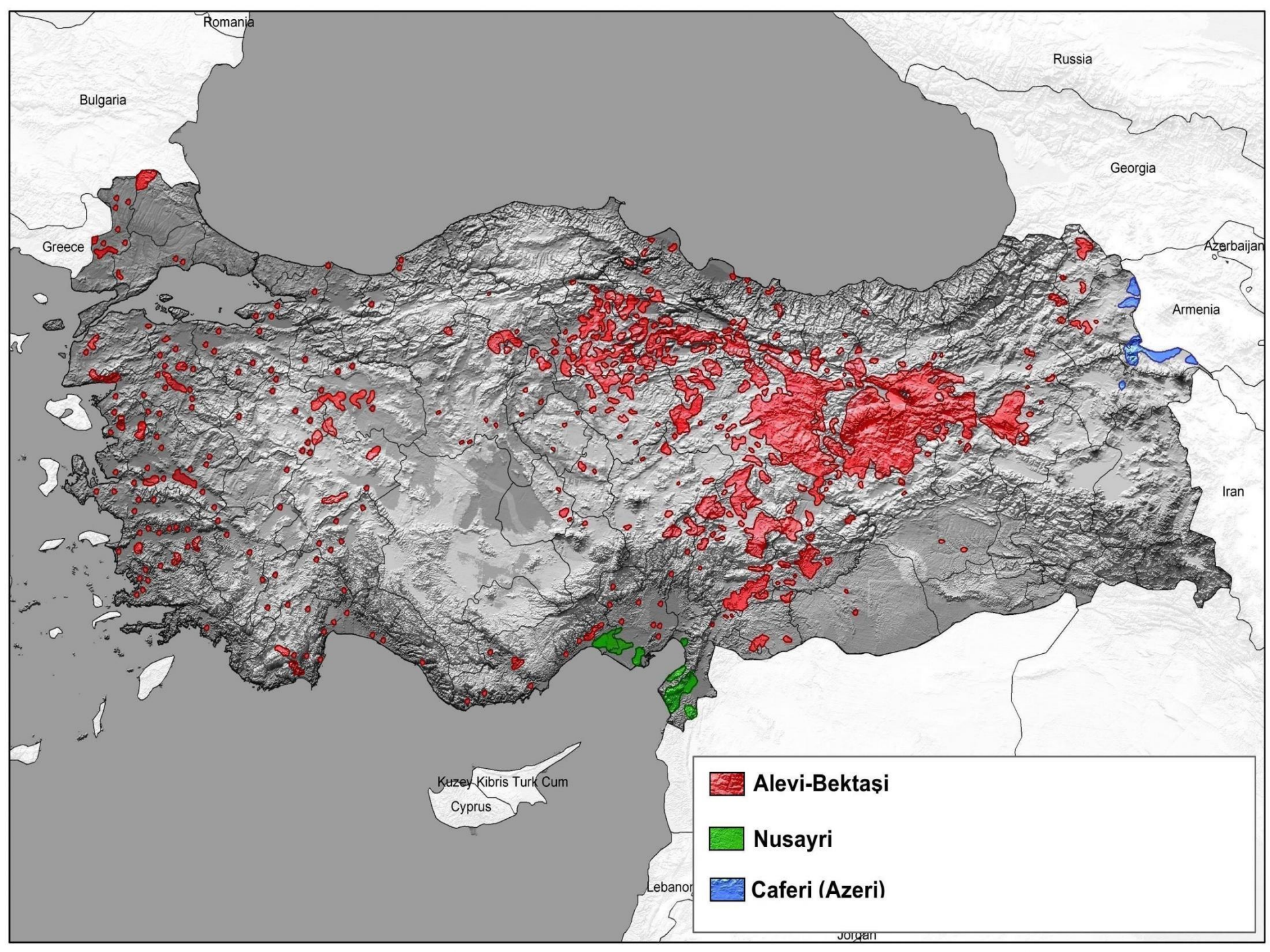
Alevité (Alevîlik / Qızılbaş)

Alevité jsou heterodoxní ší'itskou skupinou v Anatólíi. Jeho vyznavači uznávají tradici ší'ce 12 imámů jakož to i súfijského řádu Bektašije a jeho zakladatele

- **Hádží Bektaš Váliho**
(1209-1271)

Jejich ústředním rituálem je *džem* (tur. *Cem*), hudebno-taneční mystická seance který se koná v *Cemevi* a při které sa používá strunový hudební nástroj *saz*.

Romania

Russia

Bulgaria

Georgia

Greece

Azerbaijan

Armenia

Iran

Kuzey Kıbrıs Türk Cum
Cyprus

Lebanon

Jordan

Cemevi, střední Anatolie

Bir olalım, iri olalım, diri olalım...

Cemevi, Istanbul

Ahl-e Haqq („lidé pravdy“)

Jársán

‘Alí-iláhí („vyznavači ‘Alího božství“).

Hnutí založil v západním Íránu

- **SULTÁN SAHAK**

(žil v 14. stol.)

který se mněl narodit „neoškvařeným početím“ a byl potomkem imáma Músu al-Kázima. *Ahl-e haqq* je silně ovlivněný mitraizmem, gnózí a manicheizmem (angelologie, dualismus, postupné projevování a zjevování).

7 projevů božstva ukryté v perle symbolizované sedmými anděly:

Benjamin inkarnace Gabriela

Dawúd (David) inkarnace Miká'íla

Mustafá', inkarnace Azraíla

Pír Músí

Šách Husajn

Bábá Jadegar

Chatún-e Rezb (matka Sultána Sahaka)

4 epochy: *šarí'a*, *taríqa*, *ma'árifa*, *haqíqa*

Představitelé skupiny žijí zejména v iránském a iráckém Kurdistánu, v Sýrii a Evropě.

Hrobka Sultána Sahaka, Irán

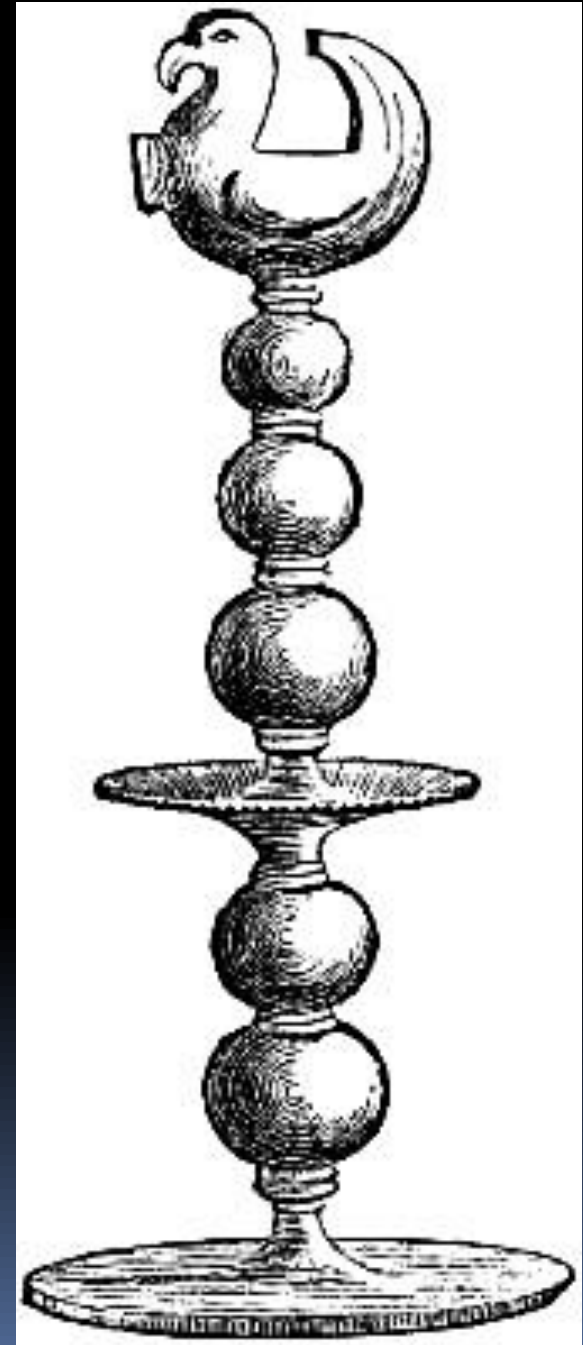
مجله ی فرهنگی تاق وه سان (الکترونیکی)

تاق وه سان

Jazídové (*jazídíja*)

Dásin / Dawásin

Jazídové jsou synkretickou a dualistickou náboženskou skupinou na pomezí islámu, šamanismu, mitraismu, zoroastrovského dualizmu, křesťanství, židovství, manichejské a sabejské tradice. Jazídové mají detailní a originální věrouku a složitý systém rituálů. Komunitu vede emír a šejkové, a privilegované rody *šejků*, *pírů* a *murídů*.

Za zakladatele je považovaný

- **ŠEJCH ĀDÍ b. Musáfir (11. stol.)**

který je předkem vůdců komunity jakož to i známý islámský mystik (*súfí*) **Hasan al-Basrí**.

Na základě jazídsjeho učení Bůh stvořitel se svému dílu již nevěnuje, vlastním objektem kultu je druhý princip

- **Anděl Páv (*Malik Táús*)**

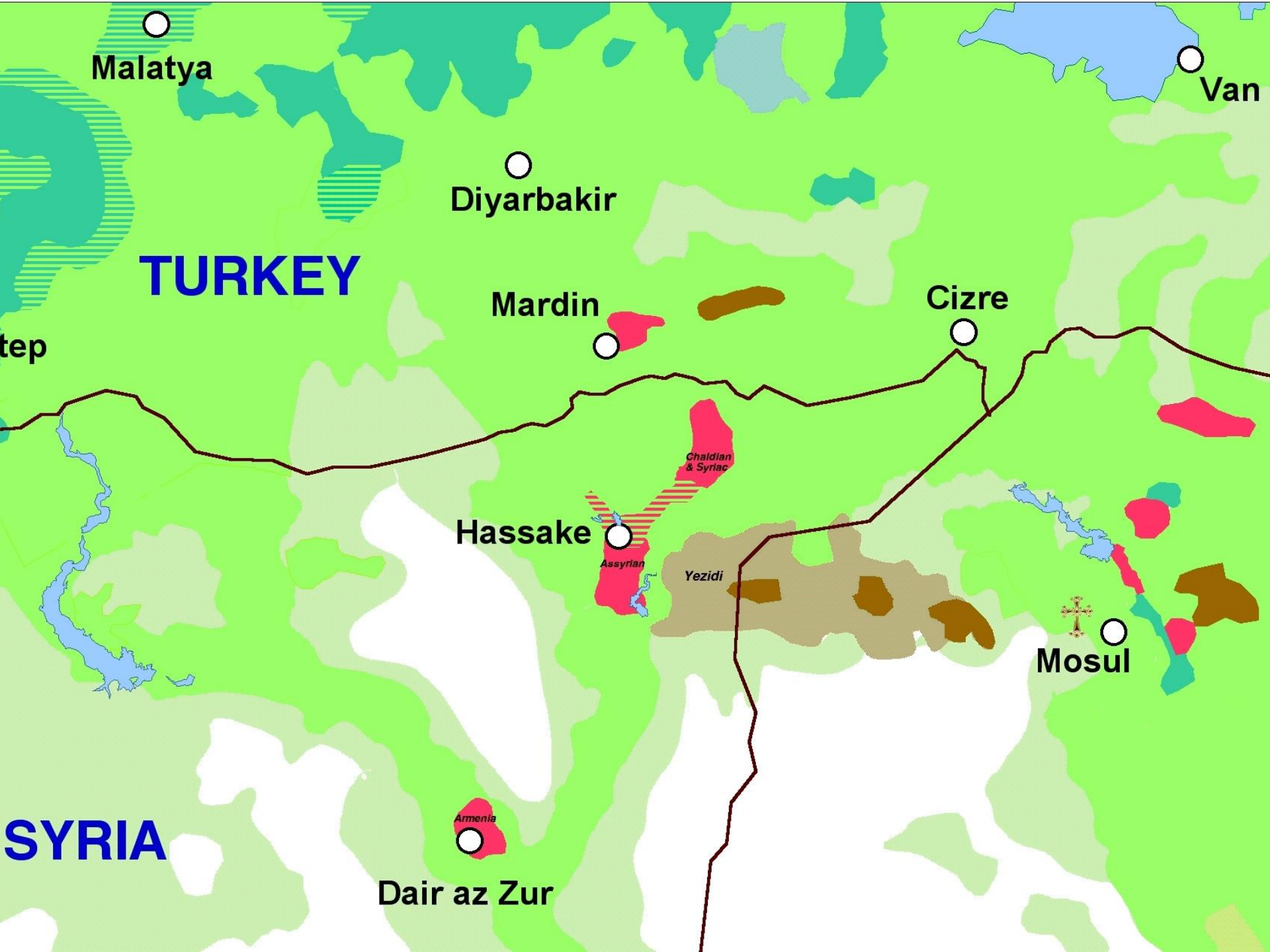
jakýsi „padlý anděl“, který pokáním odčinil svůj hřích a svými slzy uhasil pekelný oheň a pod. Anděl Páv je i autorem jednoho ze svatých spisů jazídů „Knihy zjevování“, druhý svatý spis pochází od Boha je známa jako „Černá kniha“. Knihy pojednávají o stvoření a o dalších osudech světa a lidí.

Jazídi jsou výlučně Kurdi z určitých kmenů a mají svoji „posvátnou zem“ v iráckém Kurdistánu blízko Mosulu, kde se nachází jejich posvátná místa zejména Láliš (hroby zakladatele a chrámy) se kterými jsou spojeni rituály a kam se konají poutě apod.

Jazídové ještě žijí v Arménii, Sýrii a v Evropě a USA.

Anděl Páv je příslušníky jiných náboženství často a mylně identifikován s ďáblem a proto jsou jazídové občas označováni za „uctívače ďábla“.

Malatya

Van

TURKEY

tep

Diyarbakir

Mardin

Cizre

Hassake

Chaldean & Syriac

Yezidi

Assyrian

Mosul

SYRIA

Armenia

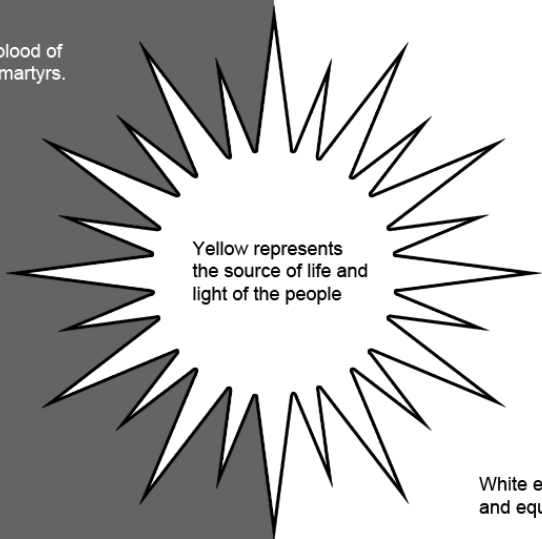
Dair az Zur

Hlavní svatyně a hrobka šejcha Ádiho, Lálíš

Red symbolizes the blood of the countless Yezidi martyrs.

Yellow represents the source of life and light of the people

White expresses peace and equality.

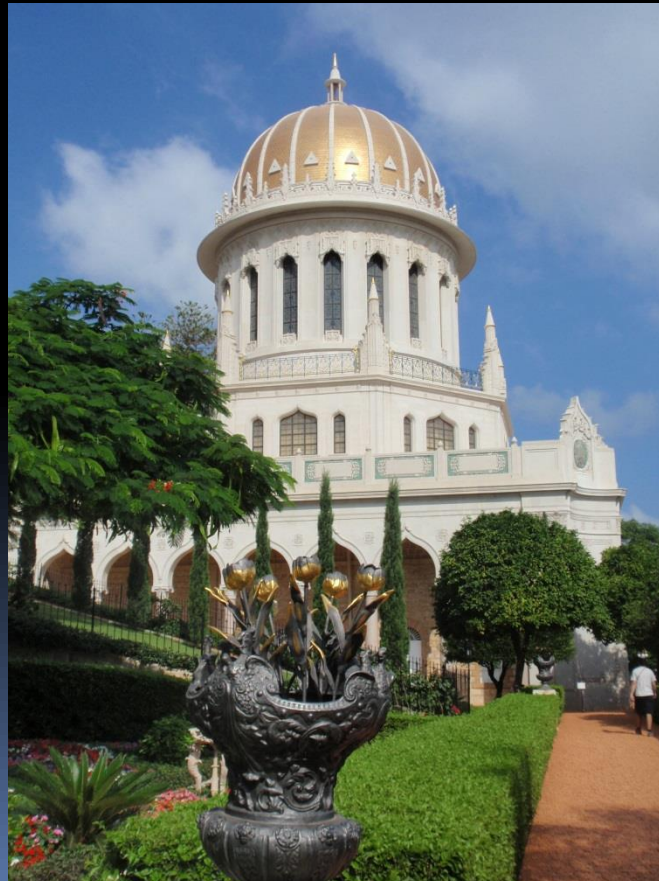
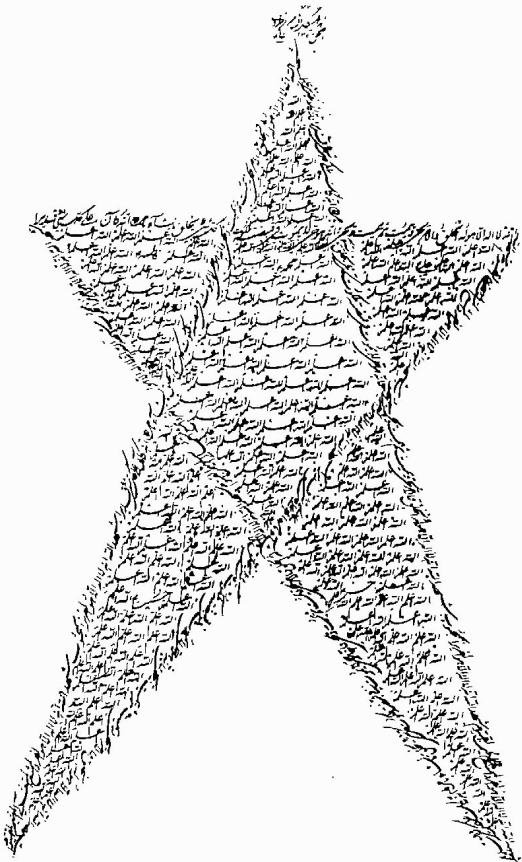

Bábíja

- **‘Alí Muhammad Šírází AL-BÁB (1819–1850)** zakladatel esoterického ší‘itského hnutí, předchůdce Bahá’í, *mahdí* a „brána“ Bahá‘ulláhovi.

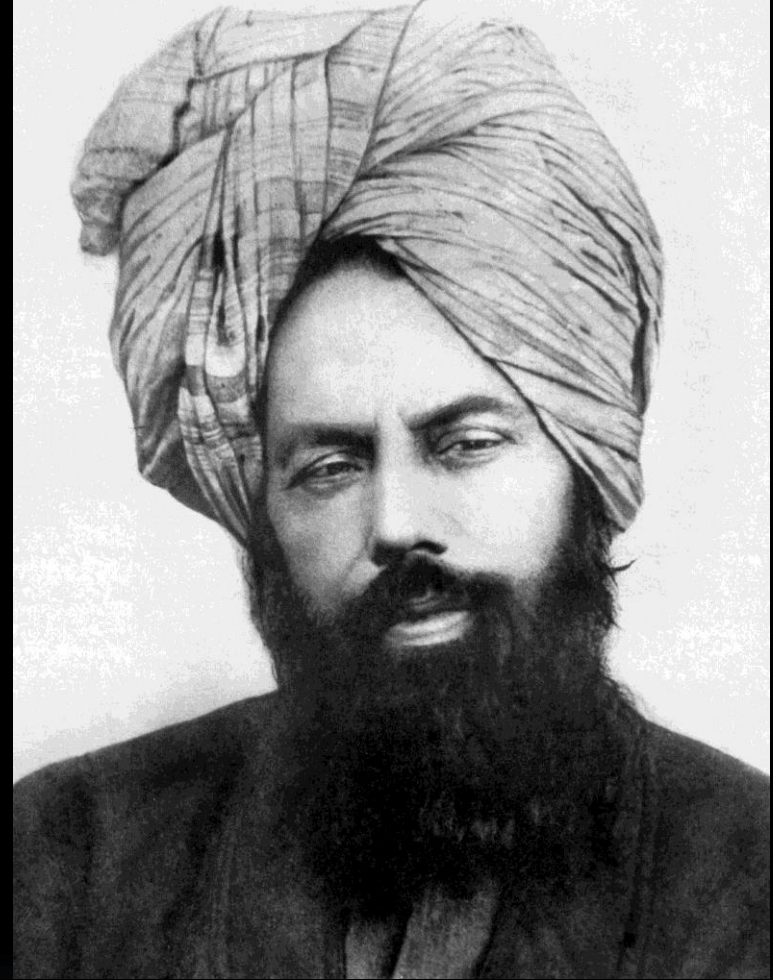

Ahmadíja

Indicko-pákistánské hnutí,
jehož zakladatelem byl

- **MÍRZÁ GHULÁM AHMAD**
(1844-1885)

sám se prohlásil za mahdího
a mezi proroky počítá vedle
Muhammada a Ježíše,
Buddhu, Šivu a pod. Hnutí
je velice aktivní v Evropě i
USA. Současným vůdcem
je Mírzá Mahmúd Amad.

Sunnité

„lidé tradice a komunity“

(*ahl as-sunna wa 'l-džamá'*)

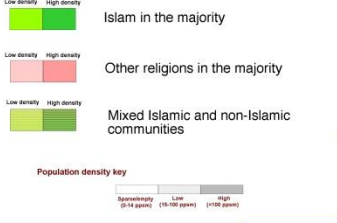
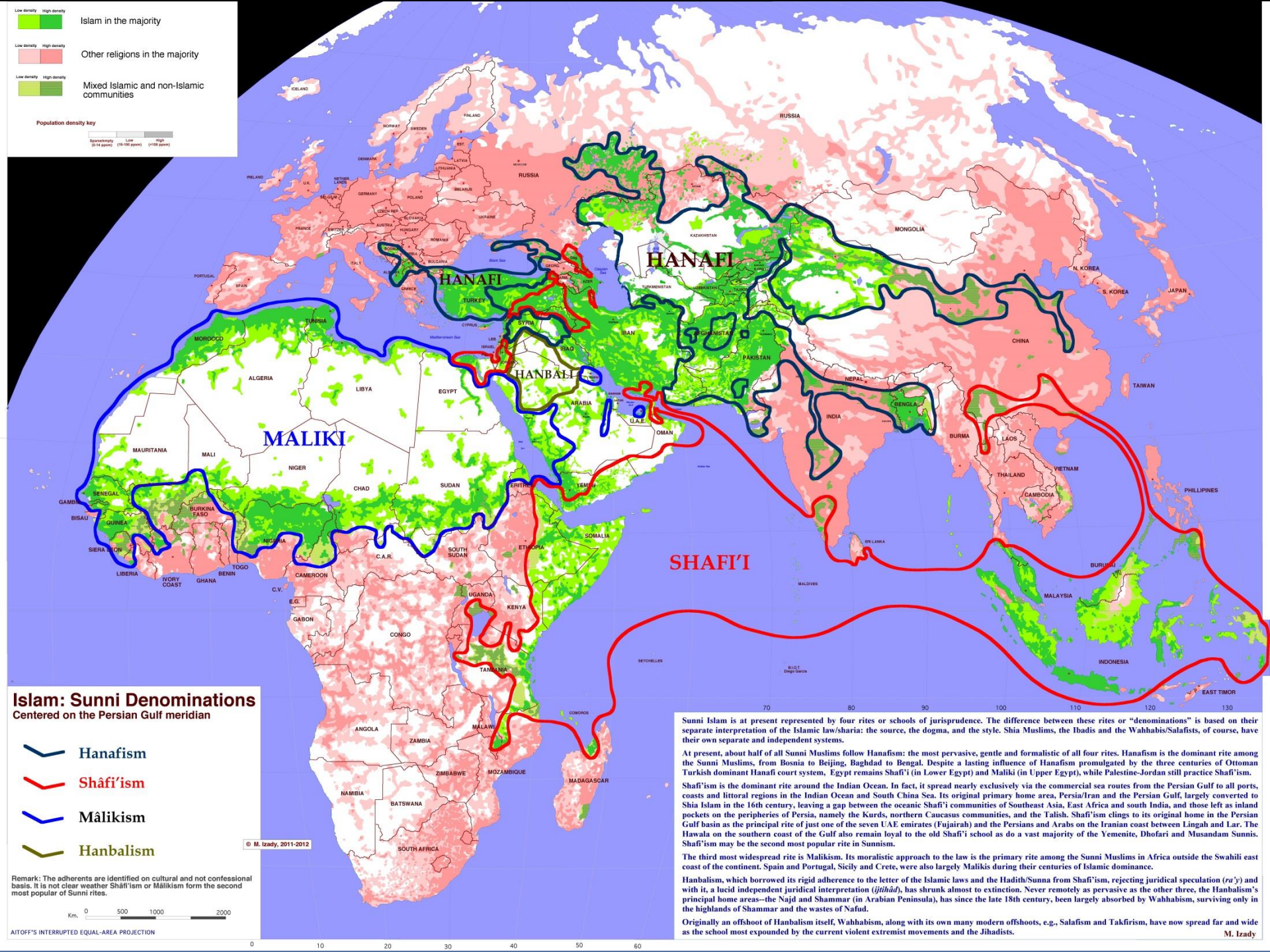
Většinový směr islámu, dnes tvoří asi 90 % z celkového počtu 1,6 miliardy muslimů. Zatím co ší'ité tvoří přibližně 9 % a cháridžité a jiní 1 %.

Sunnitský islám se dělí na 4 hlavní náb.-právní školy:

Málikovskou, Hanafovskou, Šáfíovskou a Hambalovskou

Z hambalovské školy pak vychází wahhábovský směr islámu. V 19. a 20. stol pak vznikají různá islamistická hnutí (*salafí, takfírí, džihádí* a jiné).

Islám tvoří i různé mystické (*súfí*) směry a školy.

Islam: Sunni Denominations
Centered on the Persian Gulf meridian

- Hanafism
- Shāfi'ism
- Mālikism
- Hanbalism

Remark: The adherents are identified on cultural and not confessional basis. It is not clear whether Shāfi'ism or Mālikism form the second most popular of Sunni rites.

Sunni Islam is at present represented by four rites or schools of jurisprudence. The difference between these rites or "denominations" is based on their separate interpretation of the Islamic law/sharia: the source, the dogma, and the style. Shia Muslims, the Ibadis and the Wahhabis/Salafists, of course, have their own separate and independent systems.

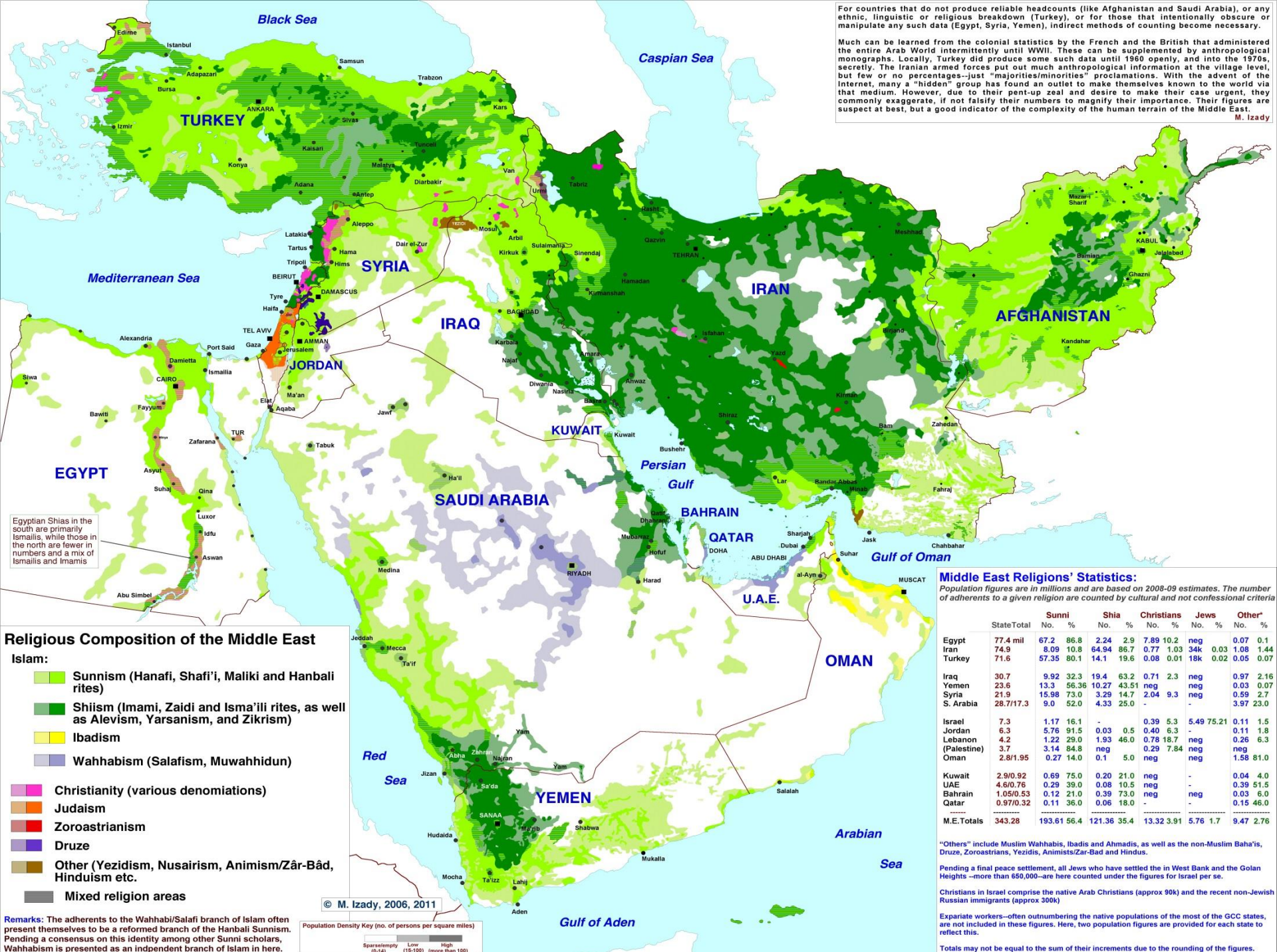
At present, about half of all Sunni Muslims follow Hanafism: the most pervasive, gentle and formalistic of all four rites. Hanafism is the dominant rite among the Sunni Muslims, from Bosnia to Beijing, Baghdad to Bengal. Despite a lasting influence of Hanafism promulgated by the three centuries of Ottoman Turkish dominant Hanafi court system, Egypt remains Shafi'i (in Lower Egypt) and Maliki (in Upper Egypt), while Palestine-Jordan still practice Shafi'ism.

Shafi'ism is the dominant rite around the Indian Ocean. In fact, it spread nearly exclusively via the commercial sea routes from the Persian Gulf to all ports, coasts and littoral regions in the Indian Ocean and South China Sea. Its original primary home area, Persia/Iran and the Persian Gulf, largely converted to Shia Islam in the 16th century, leaving a gap between the oceanic Shafi'i communities of Southeast Asia, East Africa and south India, and those left as inland pockets on the peripheries of Persia, namely the Kurds, northern Caucasus communities, and the Talish. Shafi'ism clings to its original home in the Persian Gulf basin as the principal rite of just one of the seven UAE emirates (Fujairah) and the Persians and Arabs on the Iranian coast between Lingah and Lar. The Hawala on the southern coast of the Gulf also remain loyal to the old Shafi'i school as do a vast majority of the Yemenite, Dhofari and Musandam Sunnis. Shafi'ism may be the second most popular rite in Sunnism.

The third most widespread rite is Malikiism. Its moralistic approach to the law is the primary rite among the Sunni Muslims in Africa outside the Swahili east coast of the continent. Spain and Portugal, Sicily and Crete, were also largely Maliki during their centuries of Islamic dominance.

Hanbalism, which borrowed its rigid adherence to the letter of the Islamic laws and the Hadith/Sunna from Shafi'ism, rejecting juridical speculation (*ra'y*) and with it, a lucid independent juridical interpretation (*ijtihad*), has shrunk almost to extinction. Never remotely as pervasive as the other three, the Hanbalism's principal home areas—the Najd and Shammar (in Arabian Peninsula), has since the late 18th century, been largely absorbed by the Wahhabism, surviving only in the highlands of Shammar and the wastes of Nafud.

Originally an offshoot of Hanbalism itself, Wahhabism, along with its own many modern offshoots, e.g., Salafism and Takfirism, have now spread far and wide as the school most expounded by the current violent extremist movements and the Jihadists.

For countries that do not produce reliable headcounts (like Afghanistan and Saudi Arabia), or any ethnic, linguistic or religious breakdown (Turkey), or for those that intentionally obscure or manipulate any such data (Egypt, Syria, Yemen), indirect methods of counting become necessary.

Much can be learned from the colonial statistics by the French and the British that administered the entire Arab World intermittently until WWII. These can be supplemented by anthropological monographs. Locally, Turkey did produce some such data until 1960 openly, and into the 1970s, secretly. The Iranian armed forces put out much anthropological information at the village level, but few or no percentages—just “majorities/minorities” proclamations. With the advent of the Internet, many a “hidden” group has found an outlet to make themselves known to the world via that medium. However, due to their pent-up zeal and desire to make their case urgent, they commonly exaggerate, if not falsify their numbers to magnify their importance. Their figures are suspect at best, but a good indicator of the complexity of the human terrain of the Middle East.

M. Izady

Egyptian Shias in the south are primarily Ismailis, while those in the north are fewer in numbers and a mix of Ismailis and Imamis

Religious Composition of the Middle East

Islam:

- Sunnism (Hanafi, Shafi'i, Maliki and Hanbali rites)
- Shiism (Imami, Zaidi and Isma'ili rites, as well as Alevism, Yarsanism, and Zikrism)
- Ibadism
- Wahhabism (Salafism, Muwahhidun)

Other Religions:

- Christianity (various denominations)
- Judaism
- Zoroastrianism
- Druze
- Other (Yezidism, Nusairism, Animism/Zâr-Bâd, Hinduism etc.)
- Mixed religion areas

Middle East Religions' Statistics:

Population figures are in millions and are based on 2008-09 estimates. The number of adherents to a given religion are counted by cultural and not confessional criteria

	State	Total	Sunnī		Shīa		Christians		Jews		Other*	
			No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%
Egypt	77.4 mil	67.2	86.8	2.24	2.9	7.89	10.2	neg	0.07	0.1	0.07	0.1
Iran	74.9	8.09	10.8	64.94	86.7	0.77	1.03	34k	0.03	1.08	1.44	
Turkey	71.6	57.35	80.1	14.1	19.6	0.08	0.01	18k	0.02	0.05	0.07	
Iraq	30.7	9.92	32.3	19.4	63.2	0.71	2.3	neg	0.97	2.16		
Yemen	23.6	13.3	56.36	10.27	43.51	neg	neg	neg	0.03	0.07		
Syria	21.9	15.98	73.0	3.29	14.7	2.04	9.3	neg	0.59	2.7		
S. Arabia	28.7/117.3	9.0	52.0	4.33	25.0	-	-	-	-	3.97	23.0	
Israel	7.3	1.17	16.1	-	-	0.39	5.3	5.49	75.21	0.11	1.5	
Jordan	6.3	5.76	91.5	0.03	0.5	0.40	6.3	-	0.11	1.8		
Lebanon	4.2	1.22	29.0	1.93	46.0	0.78	18.7	neg	0.26	6.3		
(Palestine)	3.7	3.14	84.8	neg	neg	0.29	7.84	neg	neg	neg		
Oman	2.8/1.95	0.27	14.0	0.1	5.0	neg	neg	neg	1.58	81.0		
Kuwait	2,910.92	0.69	75.0	0.20	21.0	neg	-	-	0.04	4.0		
UAE	4,610.76	0.29	39.0	0.08	10.5	neg	-	-	0.39	51.5		
Bahrain	1,0510.53	0.12	21.0	0.39	73.0	neg	neg	neg	0.03	6.0		
Qatar	0.97/10.32	0.11	36.0	0.06	18.0	-	-	-	0.15	46.0		
M.E. Totals	343.28	193.61	56.4	121.36	35.4	13.32	3.91	5.76	1.7	9.47	2.76	

Others include Muslim Wahhabis, Ibadis and Ahmadis, as well as the non-Muslim Baha'is, Druze, Zoroastrians, Yezidis, Animists/Zar-Bad and Hindus.

Pending a final peace settlement, all Jews who have settled in the West Bank and the Golan Heights—more than 650,000—are here counted under the figures for Israel per se.

Christians in Israel comprise the native Arab Christians (approx 90k) and the recent non-Jewish Russian immigrants (approx 300k)

Expatriate workers—often outnumbering the native populations of the most of the GCC states, are not included in these figures. Here, two population figures are provided for each state to reflect this.

Totals may not be equal to the sum of their increments due to the rounding of the figures.

© M. Izady, 2006, 2011

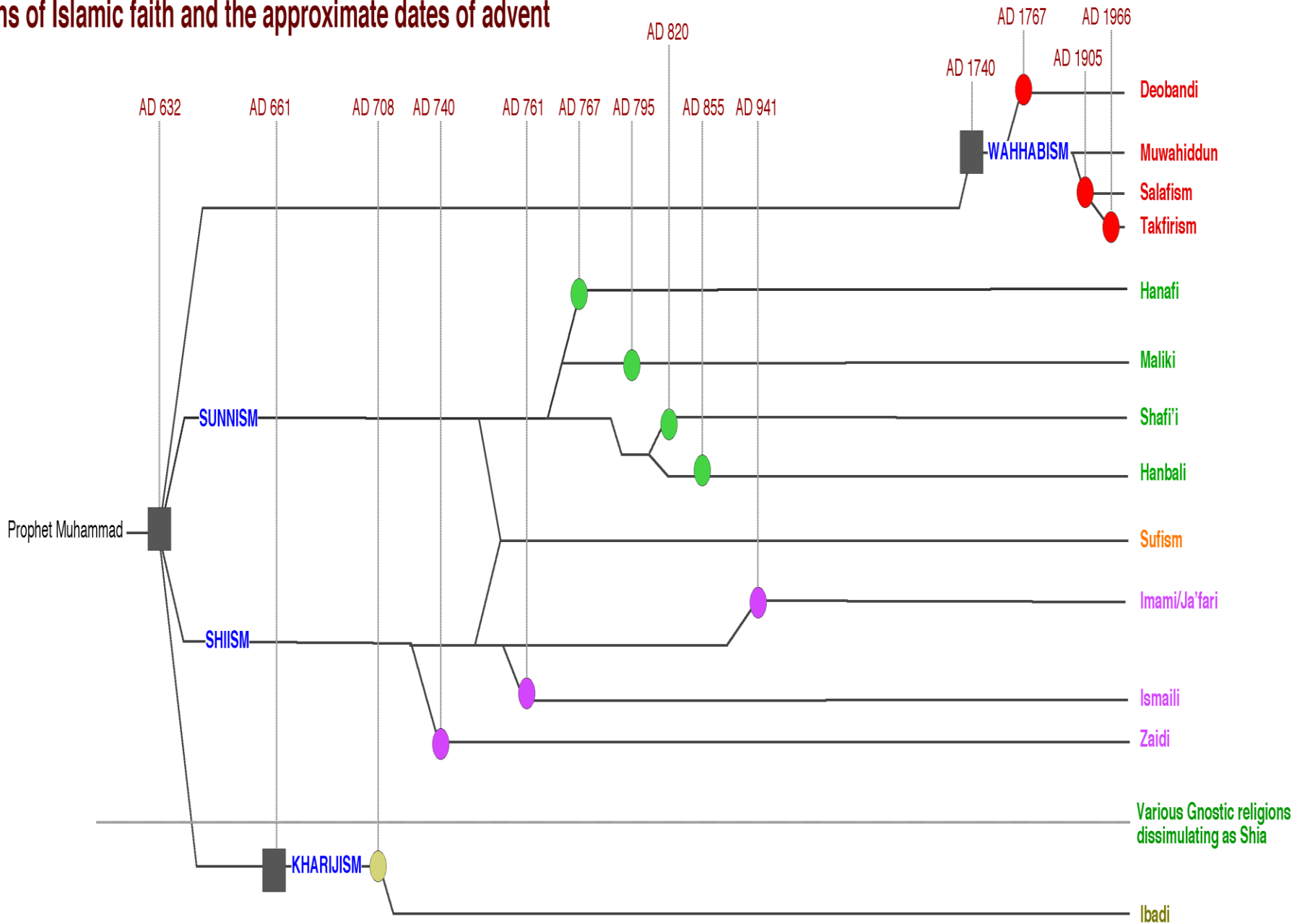
Population Density Key (no. of persons per square miles)

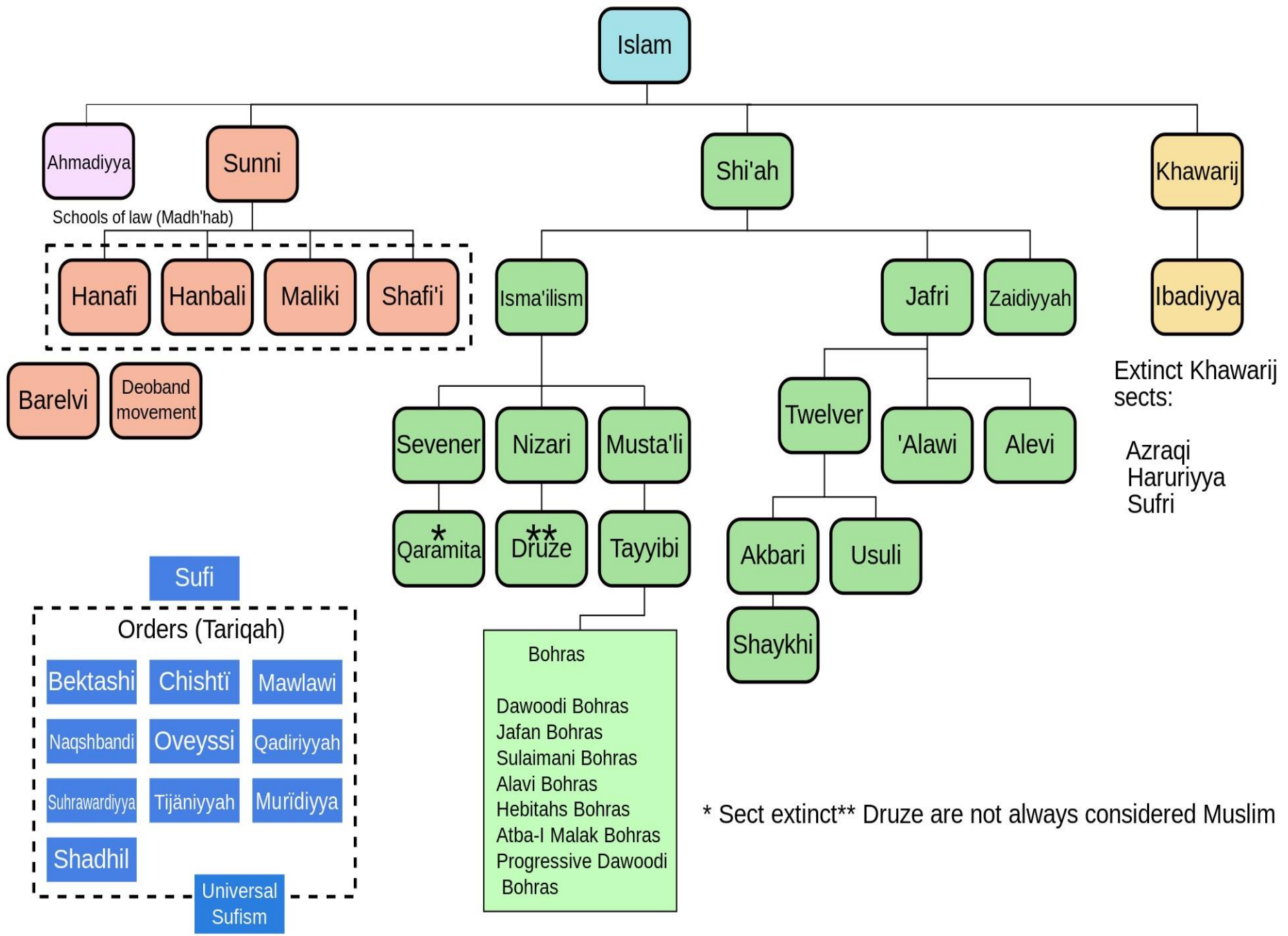
Sparse/empty (0-14)	Low (15-100)	High (more than 100)
---------------------	--------------	----------------------

Remarks: The adherents to the Wahhabi/Salafi branch of Islam often present themselves to be a reformed branch of the Hanbali Sunnism. Pending a consensus on this identity among other Sunni scholars, Wahhabism is presented as an independent branch of Islam in here.

- Islám teda není možné chápat esencialisticky jako monolitní blok. Ve skutku se jedná o velice heterogenní soubor skupin, směrů a hnutí, které se na jedné straně navzájem liší a to jak kulturně, tak i nábožensky, ale zas na straně druhé mezi sebou jsou bohatě propojeni a vyznačují se velikou intenzitou vzájemné komunikace.
- Tato pluralita a různost je ale propojena několika základními dogmatickými tezemi (boží jedinnost, nesmrtelnost duše apod.) a povinnosti (pět sloupů víry), které nehledě na rozlišnosti různé druhy islámu silně propojují.
- Je-li to tak možné říct **islám se vyznačuje jednotou v rozdílnostech a rozdílností v jednotě.**

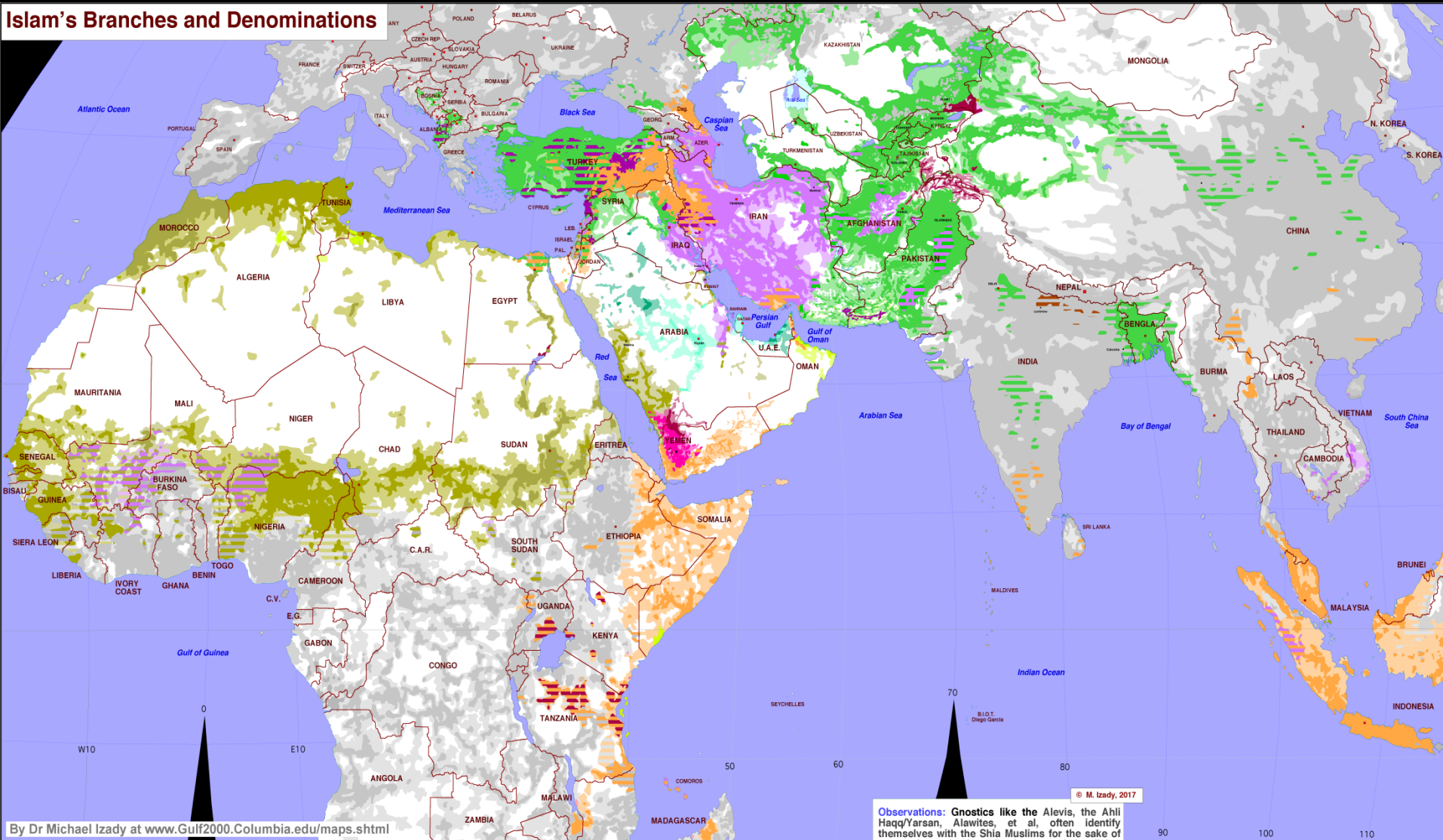
Divisions of Islamic faith and the approximate dates of advent

* Sect extinct** Druze are not always considered Muslim

Islam's Branches and Denominations

By Dr Michael Izady at www.Gulf2000.Columbia.edu/maps.shtml

© M. Izady, 2017

Sunni Islam:

- Hanafi
- Māliki
- Shafi'i
- Hanbali

Shia Islam:

- Imami/Ja'fari (Twelvers)
- Isma'ili (Seveners)
- Zaidi (Fivers)
- Gnostic faiths dissimulating as Shia Islam

Other Islam:

- Ibadi
- Wahhabi/Salafi/Takfiri
- Other religions in the majority

Observations: Gnostics like the Alevis, the Ahli Haqq/Yarsan, Alawites, et al, often identify themselves with the Shia Muslims for the sake of personal security. In reality, however, their religion predates Islam by millennia. Here, they are included among the Shia because of a lack of objection to this inclusion by the latter as well as the recent terrorist, political and military developments in Syria and Iraq, targeting the Shia Muslims and various Gnostic groups aligning them together. Another Gnostics—the Shaikhis—, once numerous in the 19th century, have now either merged with other Shias or adhered themselves to the Baha'i religion.

For the sake of this work, the adherents are identified on cultural and not confessional basis.

Km. 0 500 1000 2000

ATTOFF'S INTERRUPTED EQUAL-AREA PROJECTION

Population density key

Sparsely Low High
(0-14 ppm) (15-100 ppm) (>100 ppm)